

Succulenta

1972

Jaargang

76

Nr. 4

augustus 1997

ISSN 0039-4467

INTERNET EN DE CACTUSHOBBY

Deze keer wil ik u iets vertellen over mijn avonturen met de hobby op Internet. Iedere dag krijg ik een overzicht, dat uit ongeveer 15 berichtjes bestaat. Hierin vragen mensen details over sommige planten maar ook algemene vragen. Men probeert soms ook een plant te determineren aan de hand van een korte beschrijving, dat valt vaak niet mee. Je kunt natuurlijk ook zelf vragen stellen. Er zijn meer dan 1000 deelnemers over de hele wereld. Het is dus niet verwonderlijk, dat je soms direct antwoord van een expert hebt. Als ik iets interessant vind, druk ik het af om te bewaren. Het hangt natuurlijk van je belangstelling af, maar ongeveer 2 à 3 per week druk ik iets af. Ik zal enige voorbeelden geven van wat ik heb afgedrukt. Twee adressen waar zaad van *Aloë polyphylla* te krijgen is. Een lijst van alle cactussen die, net als *Lophophora*, alkaloiden bevatten. Waarschuwingen over de giftigheid van *Euphorbia*. Het schijnt dat er een groot verschil bestaat in de gevoeligheid voor euphorbia-latex. Sommige mensen krijgen van een enkele druppel van *E. tirucalli* al bloedende wonden! Een tegengif is het sap van *Aeonium lindleyi*. Volgens Chuck Hanson groeien *Sarcocaulons* het best als ze continue water krijgen. Ik denk dat dat alleen opgaat als je in Californië woont.

Voor de drinkers onder u; Wist u dat tequila wordt gemaakt van *Agave tequilana*, mezcal van *Agave angustifolia* en pulque, een derde mexicaanse lekkernij, van *Agave atrovirens*? Ook lijsten van geurende of geelbloeiende pelargoniums zijn er te vinden. Wist u dat u zaad van *Protea* of suikerbossie een half uur op 50° C moet verhitten om kieming te verkrijgen.

U ziet: een hele verscheidenheid aan berichten. Waarschijnlijk zou iemand anders er weer andere dingen uitgeselecteerd hebben. Maar als u er tijd en geld voor over heeft zou ik u zeker aanraden het ook eens te proberen. Overigens zijn er voor vele planten dergelijke clubs te vinden op Internet. Je hoeft dan niet meer twee maanden op een tijdschrift te wachten. Je hebt elke dag contact met mede-hobbyisten, zonder dat je elke keer deze inleidingen hoeft te lezen.

Ben J.M.Zonneveld

WERKHOEK

Euphorbia 'Gabriëlla'

Naar aanleiding van de vraag van Mevrouw Hoeij in het februarinummer van Succulenta schrijft de Heer A. H. Schans uit de Ericalaan 33 9411 AP in Beilen:

Regelmatig bezoek ik de cactus en succulentenbeurs in Osnabrück. Steeds staat daar de firma Somona uit Zuid-Duitsland met een groot aanbod van 'christusdoorn-hybriden'. Deze planten dragen zeer mooie namen en bloeien rijkelijk. Zelf heb ik ook enkele exemplaren, waar tussen de rode-ook lichte bloemtrossen zitten. Ik vermoed dat dit komt door het vele kruisen en er hierdoor een geel of wit gen tussengekomen is. Op het etiket van de kweker staat Euph. x Iomi Gabriela. In de loop van de tijd kocht ik daar ook de Euphorbia-hybriden 'Saluleika', 'Pita' en Euphorbia x Iomi 'Gabi', 'Gabriëlla', 'Rosemarie' en 'Gundula'. Allen zijn het zeer goede bloeiers, zowel 's zomers als 's winters.

Noot redactie:

Euphorbia x Iomii is namelijk een kruising tussen lophogona en millii. Aangezien lophogona witte of licht rose bloemen kan hebben is het niet zo verwonderlijk dat deze kleur weer te voorschijn kan komen (door onder andere mitotische recombinatie)

Ben J.M.Zonneveld

Paul van Mook van La Grande Verrière 71990 te St. Léger s/Beuvray, Frankrijk schrijft:

Ik heb een verwarmd kasje met cactussen. Ook voor zaailingen, waaronder Basilicum. Deze laatste zat sinds kort onder de zwarte vlieg. Basilicum is 'sowieso' een soort lokplant voor al het ongedierte, dat plantensappen zuigt. Omdat ik niet met gif wil spuiten, ging ik bij de plaatselijke supermarkt op zoek naar ouderwetse vliegenvangers, die rolletjes met dat verschrikkelijke kleefspul. Helaas is dit buiten het seizoen niet te koop. Mijn oog viel toen op een winkeldochter, een vleesetende plantje, *Drosera binata*. Die heb ik gekocht en naast mijn basilicum gezet. Na verloop van vier dagen zaten er wel vijfhonderd tot duizend zwarte vliegen op en ben ik gestopt met tellen. Mijn kas schijnt nu vrij te zijn van de zwarte vlieg. Misschien schuilt in dit verhaal wel een alternatieve methode voor insectenbestrijding in de kas. Dit voor iedereen, die het wil onderzoeken. Zelf heb ik hier niet gelegenheid toe. Ik weet dat *Drosera binata* in Amsterdam, op de bloemenmarkt aan de Singel, te koop is.

Voor alle zaken, die deze rubriek betreffen, kunt U terecht bij het redactiesecretariaat (zie colofon).

EEN MAATJE TE GROOT ...?

16. PACHYCEREUS SCHOTTII

Ton Pullen

De 'Senita'-cactus [*Pachycereus schottii* (Engelm.) Hunt], die ik in deze bijdrage aan u wil voorstellen, heb ik reeds kort genoemd in deel 15 van deze serie.

In dat artikel heeft u kunnen lezen, dat de 'Senita' één van de drie grote zuilcactus-tussen is, die wij aantreffen in het Organ Pipe Cactus National Monument, in het zuiden van de Amerikaanse staat Arizona, tegen de Mexicaanse grens aan.

Van deze drie opvallende soorten is

Pachycereus schottii, in Organ Pipe Cactus National Monument, 18 april 1996.
Foto's van de schrijver

deze het moeilijkst te vinden. Deze soort komt slechts voor in een gering aantal exemplaren in een klein stukje terrein, vrijwel tegen de Mexicaanse grens aan. Je kunt daar alleen komen via een stoffige, ongeplaveide weg, de Puerto Blanco Drive. Hoewel ik tevoren bij de Rangers van het informatiecentrum geïnformeerd had of ik die weg met onze 7 m lange camper wel kon berijden, en op die vraag een geruststellend antwoord kreeg, bleek de praktijk tegen te vallen: Regelmatig kwamen wij passages tegen, waarbij we de auto door een droge waterloop moesten sturen terwijl er zoveel struikgewas stond, dat we met de hand takken moesten wegbreken om de auto onbeschadigd langs zo'n obstakel te loodsen.

Een andere handicap was het feit, dat het oppervlak van de weg, in totaal een traject van ongeveer 85 km, vele mijlen achtereen uit zogenaamde wasbord bestond. Je kunt daar slechts stapvoets overheen rijden en hebt dan nog voortdurend het idee, dat alles in en aan de auto kapot rammelt. Om die reden hebben wij er van afgezien de doodlopende zijweg naar het 'Senita-basin', waar nog enkele tientallen exemplaren schijnen te staan, ook nog te berijden.

Uiteindelijk konden we enige exemplaren bekijken en fotograferen. De planten zien er allesbehalve fraai uit. Zo'n groep bestaat uit omgevallen en aangevreten, soms halfvergane stammen, met ertussen hier en daar enkele gezonde groene zuilen. Toch nachtvorstschade? Je vraagt je dan ook af of dit alle moeite wel waard was. Behalve deze vindplaats in Arizona komt de soort voor in grote delen van Mexico en op het schiereiland Baja-

California. Vanwege het grote areaal klinkt het logisch, dat er verscheidene variëteiten beschreven zijn.

Deze soort werd al in 1856 door Engelmann beschreven onder de naam *Cereus schottii*. In 1862 combineerde Lemaire de soort om tot *Pilocereus schottii*.

Het duo Britton & Rose maakte er *Lophocereus schottii* van, in 1909.

Dit is nog steeds de meest gangbare naam, in zaad- en plantenlijsten, en onder liefhebbers. Voorlopig heeft Hunt (1987) het laatste woord: Volgens hem is *Pachycereus schottii* (Engelm.) Hunt de juiste naam.

Pachycereus betekent 'dikke Cereus', de soortnaam *schottii* is afgeleid van de naam van de verzamelaar A. Schott, een vriend van Engelmann.

P. schottii vormt grote struikvormige clusters van basaal vertakkende zuilen tot 3 - 5 m hoog. Elke tak maakt 5-7 ribben. De areolen dragen 1 of 2 middendorens en 3 - 7 randdorens, die tot 6 cm lang kunnen zijn. De bloeibare areolen dragen talrijke borstelharen, zodat de uiteinden van de bloeibare takken een borstelvormig uiterlijk hebben, te vergelijken met de pseudocephaliums van sommige andere zuilcactussen. De wit tot rose bloemen zijn plusminus 4 cm lang, 3 cm in doorsnede; de vrucht is 2 - 3 cm in diameter en doornloos.

Van *Pachycereus schottii* worden regelmatig zaden aangeboden, meestal onder de (oude) geslachtsnaam *Lophocereus*. Het opkweken van de jonge planten is niet al te moeilijk. Na de eerste jeugdperiode in halfbeschaduwde positie geeft men de planten 's zomers volop warmte en zon, bij een matige watergift. In de winter niet al te koud en droog houden. Ook nog niet bloeibare kop- en zijstekken wortelen gemakkelijk. Op bloemen hoeft men in de cultuur niet te hopen.

Foto 2: *Pachycereus schottii*, bloeibare tak

LITERATUUR:

- Britton, N.L. & Rose J.N. (1909) - Contr. U. S. Nat. Herb. 12, p.426.
Britton, N.L. & Rose J.N. (1920) - The Cactaceae. New York.
Engelmann, G. (1856) - Proc. Amer. Acad.3, p.288.
Haage, W. (1982) - Kakteen von A bis Z. Leipzig - Radebeul.
Hunt, D. (1987) - Bradleya 5, p.93.
Lemaire, C. (1862) - Rev. Hort. 1862, p.428.

Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen.

CACTUSSEN VAN HET TONEEL VERDWENEN

Gerard de Lange

**U weet, dat ik een stil en verlegen
persoontje ben, en in gezelschap
nooit de juiste woorden kan vinden
om mijn zielenroerselen tot uitdruk-
king te brengen.**

In een uiterste poging om deze aangeboren schuchterheid te overwinnen en bovendien mijn verbale kwaliteiten wat te ontwikkelen sloot ik me aan bij de plaatselijke amateur-toneelvereniging. Hier kreeg ik prompt een schlemielig rolletje aangeboden.

Stervend van de zenuwen zette ik een klojo-achtige gierige pantoffelheld op de planken, een rol die me op het lijf was geschreven: namelijk de onnozelheid ten top. Het daverend applaus na afloop, de bloemen en de juichende recensies in de streekkrant hadden een zeer heilzame werking op mijn minderwaardigheidscomplex en ik besloot hiermee door te gaan. Achtereenvolgens speelde ik een demente baron, een zwaar overspannen huisschil-

der, een geflipte pastoor en meer vander-
gelijke randfiguren.

Na deze proeven van bekwaamheid, wilden ze me echter de rol opdringen van een achtenswaardig juwelier. Een keurig nette persoon zonder zenuwtrekjes of andere kleine afwijkinkjes. Ik wist dan ook meteen dat mijn acteertalent schromelijk tekort zou schieten om zo'n normaal karakter levensecht en geloofwaardig gestalte te geven. Bovendien moest de man beschikken over een 'zéér aantrekkelijk uiterlijk', kortom een rasechte adonis. Wie mij kent weet onmiddellijk, dat dergelijke transformaties voor een dorpsgriemeur niet haalbaar zijn. Ook de fantasie van de toeschouwers mag men niet te zwaar op de proef stellen, althans niet zó overdreven.

Lafhartig haakte ik af en bracht het script terug. Als pleister op de wonde, én om mijn gekreukeld ego te redden, bood ik grootmoedig aan om in dat seizoen de decors en rekwisieten te verzorgen. Ik rook namelijk een prachtkans om op een ándere manier te excelleren. Normale mensen zullen mijn beweegredenen niet kunnen begrijpen, maar U als cactusliefhebber ongetwijfeld wél: wat was namelijk het geval?

Wel, de sleutelfiguren in dit toneelspel waren twee middelbare excentrieke adellijke dames. Uit pure verveling, bij gebrek aan romantiek en opwinding in hun statige dorpsvilla en uit zucht naar sensatieplegen zij heimelijk diefstallen in het dorp. Zelfs een flinke inbraak plegen zij bij... juist, de plaatselijke juwelier. Tot overmaat van ramp wordt de oudste van de freules ook nog smoorverliefd op hun

slachtoffer, zodat ze flink in haar maag zit met al die gestolen sieraden. Verwarring en paniek dus.

De jongste, of beter gezegd de minst oude van de beide taarten, verzamelde en verzorgde ook nog een flinke collectie geraniums, die echter op het toneel in een soort serre zichtbaar moesten zijn vanuit de zaal. U begrijpt vast wel mijn dilemma!

Wat is er nu in hemelsnaam voor exclusiefs of excentrieks aan een stel geraniums? Bovendien, waar haal je midden in de winter een partij bloeiende geraniums vandaan? Resoluut schraptte ik in het script overal het woord 'geraniums' en verving het consequent door het veel chiquere 'cacteeën' en 'succulenten'. Dit gaf mij, volgens de dames van stand, nog een beetje meer allure mee. Grandioos idee toch? Ik sloofde me uit in het maken van een decorschets in kleuren. Een aantal pilaren steunden een fraaie bogen-galerij en daaronder, flink in de schijnwerpers, een selectie van de grootste en fraaiste cactussen uit mijn collectie. O, wat mooi!

Een paar joekels van Agaven, ranke cleisto's, dikke melo's met cephalium, een aantal volwassen kleurige fero's en wat blinkend witte senilissen en hier en daar een groepje cereus-palen, afgewisseld met goudgele haageocereussen. Om het geheel te completeren nog een paar aporo's en mallisoni's hangend aan de bogen. Prachtig!

De tekening was echt goed geslaagd. Ik had mezelf weer eens overtroffen en kon bijna niet wachten tot het moment dáár was om de hele groep het verbluffende resultaat ter goedkeuring voor te leggen. U weet wel, zo van ratatataáá...!

Als ze dan toch op de sjieke toer willen: dit was nog eens 'très chique'! Edoch, toen ik met een zelfverzekerde zwaai mijn kunstgewrocht voor hun verbaasde ogen op tafel deponeerde, was de reactie ietwat anders dan ik me had voorgesteld. Zoals ik verwachtte viel er een stilte, maar niet van

erbieid, daarvoor duurde het te lang. Ze keken elkaar onthutst aan, zo van: "Is hij nou helemaal van de pot gerukt". Wat moeten we met die stekelige kringen op het toneel? We willen Geraniums! Onthutst en tot in het diepst van mijn ziel gekrenkt probeerde ik nog een soort van ontwerp-verdediging te voeren. Maar mijn vurig pleidooi voor de voorname schoonheid van succulenten was aan dovemansoren gericht. Unaniem was men van mening dat je het hooggeacht publiek zóiets niet kon en mocht aandoen. Stelende jonkvrouwen: akkoord; smoorverliefde vijftigplussers: allá, maar als ze dan ook nog eens cactussen verzamelen, dan moet een mens toch wel héél diep gezonken zijn. Kortom: de regie vond het, omwille van de geloofwaardigheid niet verantwoord om deze achtenswaardige dames ook nog eens op te schepen met mijn 'afwijking' en ze aldus tot zielige karikaturen te verlagen. Punt uit.

Verdrietig, boos en teleurgesteld in de mensheid heb ik mijn decorontwerp aangepast aan de laag-bij-de-grondse smaak van het gepeupel. Bij een ordinair maar zeer voordelig warenhuis heb ik een partij plastic-geraniums aangeschaft. De toneeluitvoering was een succes. De krant jubelde over de prachtige decors. De recensent vroeg zich ook nog oprecht af hoe het ons gelukt was zó vroeg in februari al geraniums in bloei te trekken...!

Toen ik dat las, zakte mijn boosheid weg. Ik was achteraf blij dat ik mijn kostbare cactussen niet door de winterkou naar de toneelzaal had gesleept en uit de vollegrondstabletten gerukt. Niet altijd heiligt het doel de middelen...

Voor het gemiddelde publiek waren plastic geraniums al het summum van schoonheid, dus échte levende cactussen... dat zou paarden voor de zwijnen geweest zijn.

Op de Bouwen 27, 8501 GP Joure

ASTROPHYTUM

J. Slagers

Het geslacht *Astrophytum* omvat een groep cactussen uit Mexico en Texas. Zelf vind ik dit een mooi en interessant geslacht, omdat het betrekkelijk makkelijk te kweken planten zijn, die weliswaar langzaam maar probleemloos groeien. Ze kunnen al op jonge leeftijd bloeien en doen dit gedurende de gehele zomer (op één uitzondering, *A. ornatum*, na). Het kunnen op den duur imposante planten worden. Ze laten zich makkelijk hybridiseren; deze hybriden groeien vaak beter,

Astrophytum asterias. Foto's A. van Dijk, tenzij anders aangegeven

bloeien eerder, rijker en met grotere bloemen dan de botanische soorten. Toch moet je volgens mij hier terughoudend in zijn, want door dat hybridiseren heb je al gauw geen soortecht materiaal meer.

Kweekwijze

De betrekkelijk grote zaden moeten gezaaid worden bij een temperatuur van 25°C en een hoge luchtvochtigheid. De eerste kiemplantjes zullen al na drie dagen verschijnen. Het is dan erg belangrijk om meteen te gaan luchten, daar de tere kiemplantjes anders gauw ten prooi zullen vallen aan allerlei schimmels. De plantjes zijn het eerste jaar erg gevoelig voor te veel vocht. Vaak worden ze daarom geënt en na zo'n 4 jaar weer afgestekt, daar ze anders hun karakteristieke vorm kunnen verliezen. Ik vind dit een nogal omslachtige methode, want met wat extra zorg en aandacht kan het ook zonder enten.

Als men op lava kweekt is het al helemaal geen probleem. Door de potgrond moet flink wat fijn grind gemengd worden om het goed doorlatend te maken. De planten moeten 's zomers zonnig staan, 's winters droog en koel.

Wat de naamgeving betreft: volgens David Hunt bestaan er nu alleen nog maar:

- *Astrophytum asterias*
- *A. capricorne*.
- *A. myriostigma*.
- *A. ornatum*.

Voor de duidelijkheid houd ik nog maar de 'oude' benamingen aan.

Astrophytum asterias (asterias; zeeëgel)

De plant heeft gewoonlijk 8 vlakke ribben, en is 10 cm breed, zeer vlak, soms maar enkele centimeters hoog.

Het lichaam is groen tot grauw-groen. De plant is doornloos. De areolen zijn viltig, rond en vrij dik. De witte vlokjes (komen alleen bij *Astrophytums* voor) zijn losjes verspreid over de plant (dit kan verschillen per plant). De zijdeachtig gele bloemen hebben een zwak rode keel en zijn 3 cm lang en 6 cm breed. Ze verschijnen al aan planten van 2,5 cm gedurende de gehele zomer vanuit de jongste areolen. De zaadbes is grauw-rood van kleur. De mutsvormige zaden zijn bruinzwart. De zaailingen hebben kleine doorntjes.

Van deze soort bestaat een cultivar 'Super Kabuto', hierbij zijn de vlokjes versmolten tot grote vlokken. Dit kan ook voorkomen bij andere *astrophytum* soorten.

Astrophytum capricorne (capricorne; met doorns als van een geit of bok.)

Deze soort heeft doorns tot 7 cm lang als die van een bok gebogen, dikwijls is de plant omvlochten door de doorns. Deze staan in groepen van 5 tot 10 stuks. De plant heeft meestal 8 ribben, de groene plant is overdekt met witte vlokjes; hij kan tot 25 cm hoog worden. De bloemen zijn 7 cm lang, breed geopend, geel met rode keel. De vrucht is wollig behaard, bij rijpheid onderaan openspringend. Opvallend is dat deze planten in de groeiperiode een bruine verkleuring hebben in het groeipunt. De oorzaak hiervan en het feit zelf heb ik in de lectuur niet kunnen vinden.

Van deze soort bestaan vele variëteiten.

A. capricorne v. *crassispinum*: lichaam rond, later gestrekt. Bloeiend zuiver geel, doorns dikker, plant bedekt met weinig grotere witte vlokken.

A. capricorne v. *crassispinoides*: heeft zuiver gele bloemen, slappe doorns.

A. capricorne v. *major*: is dicht witbespikkeld en heeft lange naar boven gebogen doorns.

A. capricorne v. *minor*: heeft lange, donkere doorns die dicht op elkaar staan.

Astrophytum senile

Astrophytum capricorne

Astrophytum myriostigma, San Vicente, Tamaulipas, Mexico. Foto Joop van Alten

gebogen doorns.

A. capricorne v. *minor*: heeft lange, donkere doorns die dicht op elkaar staan. De plant blijft kleiner, maximaal 12 cm hoog. De bloemen zijn groot, geel met rode keel, ze verschijnen reeds aan 3 à 4 jarige planten. (soms treft men achter een naam een SB-nummer aan. Dit is een veldnummer, in dit geval van Steven Brack)

Astrophytum senile: heeft 9 cm lange, slappe, warrig gedraaide grijszwarte doorns, die de plant geheel omvlechten.

Ze staan in groepen van 15 tot 20 bij elkaar. De bloemen zijn 7 cm lang, geel met rode keel. Lichaam blauwgroen, tot

maximaal 35 cm hoog en 15 cm breed, met 8 scherpe ribben, vlokken afwezig.

A. senile v. *aureum* wordt ook wel eens als *A. aureum* aangeboden. Heeft in de nieuwgroei goudgele doorns. Lichaam lichter groen dan *A. senile*, evenals *A. senile* zonder witte vlokjes.

Astrophytum myriostigma (myriostigma; met talloze puntjes).

Dit is de zogenaamde bisschopsmuts. De plant is niet bedoornd, heeft 4 tot 8, meestal 5 ribben, een enkele keer komt men een 2 of 3 ribbige plant tegen. Het aantal ribben is maar voor een deel erfelijk, het aantal ribben kan in de loop van het leven van de plant veranderen. Het gehele plantenlichaam is dicht bedekt met zeer kleine wolvlakjes. De plant is rond, later gestrekt en grauwigroen van kleur.

De bloemen verschijnen bij het groeicentrum gedurende de gehele zomer en zijn zijdeachtig geel, tot 6 cm lang. De vruchten zijn groen en met schubben overdekt, de zaden zijn mutsvormig en donkerbruin. Van deze soort bestaat een vorm zonder wolvlakjes, v. *nudum*. Deze vorm vererft intermediair.

A. myriostigma v. *columnare*: het plantenlichaam is iets gestrekt, de bloemen zijn klein (2,5 cm) en licht geel.

A. myriostigma cv. 'Onzuka': Hiervan kreeg ik onlangs een wel zeer mooie plant aangeboden, de plant is vierribbig en de vlakjes zijn zeer gelijkmatig samen gesmolten en als het ware V-vormig over het plantenlichaam verspreid. Deze naam is bij mijn weten, nergens officieel beschreven. Ik vermoed dat de bevlokking en het aantal ribben ook hier maar voor een deel erfelijk zijn.

A. myriostigma v. *potosinum*: lichaam breed, rond, met minder vlokken, lichaam blauwgroen. Bloemen 3 cm lang en breed, bleekgeel.

A. myriostigma v. *quadricostatum*: lichaam rond tot breedrond groenachtig

lichaam rond blauwgroen, met 5 of meer ribben. Bloemen groot en zuiver geel.

A. myriostigma v. *tamaulipense*: heeft kleine bloemen en is dichter bevolkt dan de variëteit *potosinum*.

A. myriostigma v. *tulense*: is dicht wit bespikkeld, groeit zuilvormig, met iets dunner, soms wat gedraaide scherpe ribben. Bloemen lichtgeel.

Astrophytum coahuilense (Vaak aangeboden als *A. myriostigma* v. *coahuilense*).

Is duidelijk dichter bevolkt dan *A. myriostigma*. Heeft grote zwavelgele bloemen met rode keel, de zaadbes is purperrood. Deze soort kan niet gekruist worden met de andere *myriostigma*-vormen en moet daarom als een aparte soort beschouwd worden.

Astrophytum ornatum (*ornatum*; versierd, sierlijk).

Deze soort wordt groter dan de anderen (tot maximaal 1 meter lang en 30 cm breed). Ze moeten een behoorlijke grootte hebben bereikt alvorens te gaan bloeien. De plant heeft meestal 8 ribben, wordt op latere leeftijd zuilvormig. De witte vlokjes vormen zoneachtige banen op het donker groene lichaam. De doorns staan in groepen van 5 tot 11 en zijn zo'n 5 cm lang, ze zijn geel tot donkerbruin. De kanariegele bloemen kunnen 9 cm groot worden en verschijnen zoals gezegd alleen aan oudere planten van zo'n 15 cm (doet hij al gauw zo'n 10 jaar over). Gelukkig zijn ze zonder bloemen ook alleszins de moeite van het houden waard.

A. ornatum laat zich goed kruisen, maar de bedoorning van de hybriden is lang niet zo mooi. Ze groeien wel beter en bloeien makkelijker.

A. ornatum v. *glabrescens*: heeft weinig witte vlokken. Lichaam donkergroen.

A. ornatum v. *mirbelii*: is sterker bevolkt, de doorns zijn goudgeel.

A. ornatum v. *virens*: heeft geen witte vlokken, goudgele bedoorning.

Astrophytum ornatum, Paso del Arenal, Hidalgo Mexico.
Foto Joop van Alten

Literatuur:

Backeberg, C (1977) - Das Kakteen Lexicon. Stuttgart.

Haage, W. (1982) - Kakteen von A bis Z, Leipzig.

Hunt, D. (1992) - Cites Cactaeae Checklist. Kew.

Speciale dank ben ik verschuldigd aan Ton Pullen. Zonder zijn adviezen had ik dit artikel nooit geschreven.

Dr. Albert Schweitzerlaan 48, 7772 EB Hardenberg.

DE BOMBACACEAE EN DIDIEREACEAE VAN MADAGASCAR

EEN PERSOONLIJKE ONTDEKKINGSREIS OP ZOEK NAAR DEZE WEINIG
BESCHREVEN SUCCULENTE FAMILIES IN MADAGASCAR (1)

Peter van Dongen

Na de publicatie van een reisverslag van Aat van Uijen in *Succulenta* 1991, Madagascar, het rode eiland, zijn er weer vele jaren zonder nieuwe berichten of notities over dit bijzondere land voorbij gegaan. Zowel door het lezen van dit artikel, de vele gesprekken en de uitwisseling van allerlei gegevens met mijn broers die ook al jaren geïnteresseerd zijn en tot slot mijn enorme belangstelling naar de groeiplaatsen van talrijke succulenten uit Madagascar, werd het gewoon hoog tijd ter plekke poolhoogte te nemen.

In augustus 1995 was het zover. Met Air France werd voor een verblijf van 3 weken gevlogen naar een eiland dat pas in 1500 ontdekt werd door de Portugees Diego-Diaz en sinds 2000 jaar bewoond wordt. Dat lijkt lang geleden maar is feitelijk zeer kort. Ik had het gevoel een herontdekking te beleven, zoals meerdere antropologen, biologen of succulentenliefhebbers dat ook zeker bij hun bezoek zullen hebben gehad. De evolutie lijkt hier per slot van rekening te hebben stil gestaan. Madagascar is een land waar ieder jaar maar een beperkt aantal toeristen en andere geïnteresseerden verblijven. In totaal waren dat er in 1995 slechts 50.000.

Vol spanning heb ik in gezelschap van mijn vrouw het midden, zuidwesten en zuidoosten van Madagascar verkend. Het nationale symbool van het land; de *Ravenala madagascariensis*, de reizigers-

palm kwam ik daarbij in alle vormen en gedaanten tegen. In dit artikel zal ik hoofdzakelijk ingaan op 2 endemische succulentenfamilies, die door mij aangetroffen zijn op hun diverse groeiplaatsen: de Bombacaceae en de Didiereaceae. Tevens zal de relatie gelegd worden met ervaringen en publicaties, die over die families, geslachten en soorten inmiddels beschikbaar zijn.

Enkele gegevens over het land

Madagascar is qua grootte het vierde eiland van de wereld en heeft een oppervlakte van bijna 600.000 vierkante kilometer. Van noord naar zuid is het eiland 1600 kilometer lang. Om een indruk te krijgen, het land is zo groot als Frankrijk en de Benelux bij elkaar! Vroeger vormde Madagascar met het huidige Afrika en delen van Amerika Gondwanaland. Het bestaat hoofdzakelijk uit precambriësch kristallijn gesteente. Het centrale hoogland

Adansonia madagascariensis. Foto's van de schrijver.

(2800 m) en het zuiden zijn opgebouwd uit kwartsiet, graniet en sedimentair gesteente. Dit is uiteraard van veelbetekenis voor de diverse succulenten op de verschillende groeiplaatsen. Het eiland ligt tegenover Mozambique in de Indische oceaan tussen 12 en 25 graden zuiderbreedte (zuidelijk halfrond) hetgeen een hoofdzakelijk tropisch klimaat tot gevolg heeft.

Toch kan het in de droge periode aardig koud zijn. In Antananarivo, de hoofdstad, gelegen op het centraal hoogland is het 's avonds zelfs maar 5° C! Niet zelden had ik dan een dikke trui en jas aan. Het westen en het zuidwesten kennen een droog tot zeer droog klimaat in tegenstelling tot het oosten waar het zeer regenrijk is. Daar bestaan dan ook nog de wouden, die voorheen het gehele land bedekten. In het zuidoosten en het noorden komen nogal

eens cyclonen voor die grote hoeveelheden neerslag veroorzaken. In januari dit jaar heeft een cycloon vooral in het zuiden nog geleid tot grote verwoestingen en hevige neerslag. Ongetwijfeld zal dit ook geleid hebben tot vernieling van een aantal succulentensoorten zoals *Didierea madagascariensis*, *Euphorbia didieroides* en *Adansonia grandidieri* die tot 30 meter hoog worden.

Madagascar is een van de armste landen ter wereld. Het WWF, de Unesco, US-AID, Care, Biodev, de Wereldbank en vele universiteiten, natuur- en milieuorganisaties zijn druk in de weer om de levensstandaard op een beter peil te brengen en de natuurlijke schatten te bewaren. In 1927 werden de eerste wildreservaten gevormd. Inclusief beschermde gebieden

en nationale parken zijn het er thans meer dan 50. Voor de vele zeldzame dieren zoals de lemuren (halfapen), kameleons, vogels, vlinders en planten zoals orchideeën, palmen, succulenten en boomsoorten is dit een stap vooruit in het behoud. Meer dan 80% van dieren en planten komt alleen voor op Madagascar. Maar zijn die er nog diep in de volgende eeuw?

Een van de grootste bedreigingen vormt namelijk de houtkap van de bossen en de verbranding van resterende begroeiing en steppenvlakten. De ontbossing heeft de laatste decennia zeer alarmerende vormen aangenomen. Ondanks dat de huidige regering de bescherming van plant en dier hoog in het vaandel heeft, stroomt de aarde bij hevige regenval via diepe scheuren in de bergen de zee in. Het land bloedt zo al jarenlang langzaam letterlijk dood. Daar komt nog bij dat de bevolking van 13 miljoen in 1996, explosief groeit met 3.2% per jaar. Madagascar een land geweldig rijk aan unieke flora, fauna, gesteente en straatarm in haar economie, onderwijs en gezondheid. Een zeer ongewone constatering. Op die rijkdom aan zeer aparte flora zal ik voor een deel thans nader ingaan. Vooral de baobabs en toch ook wel de

Didiereaceae hebben een blijvende indruk op mij gemaakt. Hun bizarre verschijning en functie zijn absoluut uniek. De publicaties over deze succulenten zijn tamelijk zeldzaam. Zeer recente uitgebreide speurtochten via het world-wide-web van internet bevestigden dit vermoeden. Natuurlijk ben ik nog meer zeer interessante families en soorten tegengekomen, bijvoorbeeld de Apocynaceae met *Pachypodium*, de Euphorbiaceae met *E. millotii* of de Crasulaceae, zoals *Kalanchoë*. Op de eerste familie zal ik in een andere publicatie nader ingaan.

Bombacaceae

De diverse genera (geslachten) zoals *Adansonia* en species (soorten), zoals bijvoorbeeld *A. fony*, die onder de familie Bombacaceae vallen worden vaak baobabs genoemd. Een avontuurlijke reisorganisatie heeft zich zelfs hiernaar vernoemd! De baobabs bestaan uit 9 soorten, 1 komt vooral voor in Afrika, 1 in Australië en 7 in Madagascar! De baobab wordt ook wel de apenbroodboom genoemd (monkey-bread tree), soms de ondersteboven boom (upside-down tree), of de reuzenboom, de flessenboom (bottle tree), vader of moeder van het oerwoud of tot slot de dikbuik

Vrucht van *Adansonia*
met zaad

(betroka). De *Adansonia*'s zijn succulenten die vooral zonder blad en met hunverweerde stammen sterk doen denken aan prehistorische fossielen. Zij kennenduzenden jaren oud zijn, sommigen zo wordt beweerd zijn ouder dan 5000 jaar! Meting vindt plaats door te kijken naar groei-kracht, frequentie, grootte en de condities in de vrij droge gebieden. Van de baobab worden door de Madagassiër allerlei artikelen gefabriceerd. Touw, manden, snaren voor muziekinstrumenten, waterresistente hoeden, papier en bootjes. De versebladeren worden gegeten als een soort spinazie. De zaden zijn zeer voedzaam, dor hun zeer hoog eiwit, olie en vitamine C-gehalte. Ze worden door de Madagassiër zelf gegeten of gevoederd aan de zebu's en geiten.

In augustus, het droge seizoen in Madagascar, vond ik het al vreemd dat ik geen zaden of de vuistgrote zaadhulzen aantrof in de directe omgeving van de *Adansonia*'s. In de bomen hingendaarentegen vele zaaddozen. Rondom de baobabs was dan ook geen zaailing te bekennen. De vele aantrekkelijke gebruiksmogelijkheden in dit arme land zullen hier debet aan zijn. Met enige krachtinspanningen is het toch gelukt een grote baobabvrucht mee naar huis te nemen. Inmiddels heb ik uit de 60 boonvormige zaden 8 zaailingen kunnen kweken. Die koester ik alsof het mijn eigen kinderen zijn. Hun lengte bedraagt na 1 ½ jaar 10 centimeter. Mijn kleinkinderen zullen pas een aardig uit de kluiten gewassen en zelfgekweekte baobab kunnen aanschouwen!

Iedere *Adansonia* is een pachycaule succulent. De belangrijkste eigenschap van pachycaule soorten is de opslag van water in de stam. Toch kom ik in diverse publicaties o.a. 'Caudiciform and pachycaul succulents' van Gordon Rowley (1987) tegen dat sommigen het er niet over eens zijn of de baobabs succulenten zijn of gewone bomen. Rowley vergelijkt *Cypho-*

stemma en *Bombax* met de baobabs als gelijkwaardige succulenten. Dus ik zit nog steeds goed. In 'Succulent and Xerophytic plants of Madagascar'.

Volume 1 beschrijft Werner Rauh de verschillende baobabs kort en duidelijk. In dit onlangs verschenen boek in bijzonder formaat zijn prachtige foto's van de *Adansonia*'s opgenomen.

1. *Adansonia digitata*

Deze soort komt vooral voor op het Afrikaanse vasteland. Ontdekt door Michael Adanson in 1753 te Senegal met de woorden "Ik ontwaarde een boom van ongelofelijke dikte. Ik geloof niet dat die gelijkenis ergens in de wereld voorkomt." Het is de op één na dikste plant, na de Amerikaanse *Sequoia*. Dit jaar trof ik foto's aan van een *A. digitata* waarin een toilet of een gevangenis was ingebouwd!

Adansonia digitata komt verspreid over vele landen als Senegal, Botswana, Kenia, Namibië, Tanzania e.a. voor en de gelijkenis met de *Adansonia* in Madagascar is groot. Hij kan tot 30 meter hoogte groeien, 9 meter dik worden en wel 1 ton water bevatten. De bloei is met grote witte bloemen. Onlangs zag ik een video-opname op Discovery Channel waar het samenspel tussen de olifanten en de baobab tot uiting komt. De olifant eet in zeer droge perioden stukken van de baobab-bast die veel vocht bevatten. De baobab trotseert de beschadigingen gemakkelijk. Een enkele keer wordt hij teveel aangevreten waarna hij het loodje legt, zoals dat wel eens in het Tsavo National Park voorkomt. *A. digitata* komt ook aangeplant in steden en dorpen voor in Madagascar. Bekend is het zeer brede exemplaar in Mahajanga.

2. *Adansonia gregorii*

Deze soort komt alleen voor in Australië. Hij wordt daar ook wel de baobab genoemd. Gregory ontdekte hem in 1856

Adansonia fony met
Euphorbia tirucalli

als een 6 meter dikke boom aan de oever van de Victoria-rivier. Van de aboriginals leerde hij hoe de vruchten met suiker bereid konden worden en het ultieme medicijn vormen voor een snel herstel.

3. *Adansonia madagascariensis*

Een van de mooiste baobab species met een mooie cilindervorm. Hij kan variëren in lengte van 10 tot 35 meter. De bloemen zijn rood, 12 tot 18 centimeter lang en ze bloeien voornamelijk in het regenseizoen, in de maand november. Hij komt vooral voor in de provincies Antsiranana, Ankaratra en Andringitra. De bladeren hebben 5-7 lobben en zijn tot 10 centimeter lang en 3 tot 4 centimeter breed. Deze soort groeit vaak samen met de soort *A. suarezensis*. De vaak in de bast gehouwen treden naarde kruin nodigden mij niet uit om de klim te wagen. Ook al hingen er toen heel wat grote vruchten uitdagend in de top te bengelen. Terwijl in Afrika de holle stammen van *A. digitata* nogal eens gebruikt werden om water op te slaan, zelfs om gevangenen vast te zetten of als schuilplaats, werd *A. madagascariensis* alleen als schuilplaats gebruikt.

Een boeiend verhaal over de Heilige Baobab nabij Morondava kwam ik tegen in

de reisbeschrijving 'Memo Madagascar' van Fred van Leeuwen. Deze *A. madagascariensis* is een gigantisch exemplaar in een geïsoleerd bos in een vlak landschap. De voet van deze baobab heeft een brede richel die als altaar fungeert. Daar offer je muntjes, waarbij het niet gaat om de grootte van het offer maar hoofdzakelijk om het offersymbool zelf. Madagassiërs beschouwen deze plek als een goede plaats om in contact te komen met God. Wat daarvoor verder nodig is zijn drie grote schelpen en een fles rum. Wie met God wil praten schenkt de schelpen vol rum.

4. *Adansonia grandidieri*

Ontdekt door A. Grandidier rond 1865 in de gebieden van de Androy en de Mahafaly in het zuiden van Madagascar. Bekend zijn de foto's van kanjers van deze soort in Morondava; een streek in het uiterste westen. De taps toelopende stam heeft een roodachtige bast. De volledig witte bloemen verschijnen in maart. Deze soort komt vooral voor in de streek Menabe in het westen van het land. Deze gigant die de naam van de franse ontdekker kreeg, bereikt een lengte van meer dan 40 meter. Op postzegels, stempels, het 5000 francs biljet en de 50 ariary-munt

staat *A. grandidieri* dominant afgebeeld. Ik vond het, bij de aanblik van dezereuzen waarschijnlijk dat ik oog in oog stond met de grootste succulenten die er bestaan. Een onvergetelijk moment.

5. *Adansonia za*

Deze soort komt in verschillende vormen voor. Zowel cilindervormig als taps toelopend van de voet tot de kruin. Wordt daardoor nog wel eens verwisseld met de *A. grandidieri*. De bloem is echter geel met rood. De hoogte van *A. za* varieert van 10 tot 39 meter. De lokale benaming is za en komt als enige overeen met de soortnaam. De za groeit vooral in de gebieden met lichte regenval zoals Ambongo-Boina en Sambirano in het westen. Het is heel goed mogelijk dat ook ik deze soort tijdens mijn verblijf in dit gebied heb verward met *A. grandidieri* omdat de bloemen ontbraken.

6. *Adansonia fony*

Deze plant is variabel van vorm en bereikt een hoogte van 4 tot 10 meter. De *A. fony* is te vinden in de rotsachtige gebieden van Menabe, Morondava, Ambohibitsika en Marofandilia en de zandheuvels van Manombo. Ik heb in de zuidelijke route van Toalanaro naar Toliara meerdere exemplaren gezien die of een zeergezwollen stam in het midden, of een dikke taps toelopende stam hadden. Ook exemplaren met een dikke sigaarvorm komen voor.

Met de gids heb ik nogal eens gediscussieerd of iedere ontdekking ook werkelijk de *A. fony* betrof. De aanwezige bibliotheek werd er driftig op geraadpleegd. Een wonderlijke baobabsoort die vaak door de leden van Mahofalystam in het zuiden naast de stenen graven wordt geplant, om de kwade geesten te weren van de overledene. In diverse dorpjes die ik bezocht, stond vaak een groepje van 4-6 *A. fony*'s voor of midden in het centrum.

Als een logisch en geïntegreerd onderdeel van het verkeer, de hutten, zebu's en

de bewoners. Niet zelden werd verbaasd gekeken of intens gelachen als ik het foto-toestel richtte op de *A. fony*'s. Ook hier geldt de beschermende betekenis van de baobab voor de bevolking. Maar wat moest die vazaha (blanke buitenlander) daar nu mee?

7. *Adansonia suarezensis*

Ontdekt door H. Perrier en P. Hochreutiner. Deze baobab is alleen in het uiterste noorden te vinden. Nabij de plaats Antsiranana het voormalige Diego Suarez. Vandaar ook de soortnaam suarezensis. Dus tijdens mijn verblijf in het midden en zuiden ben ik deze soort niet tegen gekomen. Hij groeit op basalt en andere vulkanische rotsen. Over het algemeen is het een slanke stam, die soms vertakt in tweedelen en smal uitmondt in de kruin. De hoogte varieert van 20 tot 30 meter. De bloemen van de *A. suarezensis* zijn groot en diep rood gekleurd. De bladeren die 10 centimeter lang zijn en 3-4 centimeter breed, bestaan uit 5-7 delen. Opvallend is de zeer harde bast (pericarp) van de 10 centimeter lange vruchten.

8. *Adansonia perrieri*

Adansonia perrieri is pas in 1960 ontdekt door Perrier en beschreven door R. Capuron. Hij werd gevonden in de streek Antsiranana en het Ankaranaplateau in het noordwesten van Madagascar. De zeer bekende botanicus H. Perrier arriveerde in 1896 in Madagascar. Bijna 35 jaar is hij bezig geweest met het determineren en het beschrijven van vele succulenten. In totaal verzamelde hij 20.149 soorten.

A. perrieri bereikt een hoogte van maximaal 30 meter en heeft een dikte van 3 meter. Relatief klein is de kruin die de vorm heeft van een paraplu. Het blad bestaat uit 7 delen, de bloemen zijn 20 centimeter lang en heldergeel. De vruchten zijn 16-22 centimeter lang en 8 tot 14 centimeter breed.

9. *Adansonia alba* Jum en Perrier

Bij deze boom loopt de gezwollen stam van de voet tot de top taps toe. De hoogte varieert van 10 tot 15 meter. De bloemen zijn wit. De bloeiwijze van alle *Adansonia*'s van Madagascar is overigens anders dan van *A. digitata* uit Afrika. De bloemen staan namelijk omhoog terwijl de bloemen van *A. digitata* naar beneden hangen. Deze soort komt voor in het noorden van Sambirano in bossen en rotsen in een gebied van 500 meter waar baobabs gewoonlijk niet voorkomen.

Er bestaan geen foto's of illustraties van deze soort. Dit maakt het wel erg mysteri-

eus en de vraag doemt op hoe deze soort dan ontdekt is.

Tijd om dit eens gauw vast te gaan leggen. Tot zover impressies en beschrijvingen van de Bombacaceae waarvan er nog een paar op mijn lijstje staan om daadwerkelijk op hun vindplaatsen te gaan zien. Wellicht zal dat binnen niet al te lange termijn gaan plaats vinden.

Wordt vervolgd.

Hartmanplein 13, 2681 TJ Monster

SEMPERVIVUM MONTANUM

EN ZIJN VARIËTEITEN

Ben J.M. Zonneveld

Dit is een plant uit de bergen van West-Europa. Hij groeit meestal op 200 m hoogte, waar hij volop licht krijgt, maar waar tegelijkertijd het grootste gedeelte van het jaar de temperatuur laag is. Vaak is de plant langer dan negen maanden van het jaar bedekt met sneeuw. Daarom groeit hij niet goed, met een neiging tot lengtegroei, in tuinen waar weinig licht komt.

L. Praeger in "An Account of the Sempervivum Group" (1932) noemt de volgende synoniemen voor *S. montanum*: *flagelliforme*, *debile*, *alpestre*, *frigidum*, *monticolum*, *minimum*, *thomasii*, *macranthum*, *pygmaeum*, *anomalum*, *hispidulum pauciflorum*, *candollei* en *subalpinum*. Heel wat van deze synoniemen zijn nu nog in opsommingen van sempervivum-planten te vinden en zouden vervangen moeten worden door de eigenlijke naam *S. montanum*, op voorwaarde natuurlijk dat het werkelijk *S. montanum*-planten zijn. Er zijn echter vier variëteiten van *S. montanum* door Praeger genoemd, die nog in de Flora Europaea erkend worden:

1. *Sempervivum montanum* var. *montanum*

S. montanum var. *montanum* is het type (soort) plant, en het tweede "montanum" wordt vaak weggelaten. Het is een kleine harige plant die in de bergen van Spanje, Frankrijk, Italië, Zwitserland, Oostenrijk en Corsica gevonden wordt. De bloem heeft altijd een blauwachtig-purperen tint en is betrekkelijk groot, met zeer slanke, spits toelopende bloemblaadjes. Het is gewoonlijk een van de eerste soorten die in de tuin bloeien.

Er worden planten gekweekt uit verscheidene geografische gebieden (d.w.z.

verschillende collecties). Een tamelijk uniforme eigenschap van deze variëteit is dat de haren langs de rand van het blad (randharen) nooit veel langer zijn dan de haren boven op het blad zelf. *S. flagelliforme* is niet meer dan een typische *montanum* met tamelijk lange uitlopers. De plant die gewoonlijk gevonden wordt onder de naam *S. montanum* "Minimum" (of "Minima" zoals vaak ten onrecht wordt vermeld) is geen *montanum*, maar een *S. montanum* x *arachnoideum* hybride.

2. *S. montanum* var. *burnatii* (Wettstein) Praeger.

Deze variëteit van *S. montanum* is een veel grotere plant uit het Zuiden van Frankrijk (o.a. Queras, Parc des Ecrins). Er zijn planten die in grootte het midden houden tussen var. *montanum* en var. *burnatii*, zodat men de deugdelijkheid van deze variëteit kan betwijfelen. De bloemen

S. montanum var. *montanum* van de Simplon-pas.

S. montanum var.
carpathicum Brad.

zijn groter en hebben bredere bloemblaadjes. Deze bloemblaadjes hebben gewoonlijk een blekere kleur dan die van var. *montanum* en meestal kan de plant door dit kleurverschil onderscheiden worden van var. *montanum*.

3. *S. montanum* var. *stiriacum* (Wettstein) Praeger

Deze variëteit verschilt van de twee hiervoor genoemde door de gewoonlijk donkere punten aan de bladeren van de rozet. Bovendien is het een variëteit met een

tetraploïde chromosoomaantal, daarentegen zijn de andere drie variëteiten diploïd. De variëteit *stiriacum* beperkt zich tot het midden van Oostenrijk. Ik heb ze op de Goldeck gevonden. De rozetten verschillen in grootte van 1 tot 3 cm. Ook is de hoeveelheid donker op de bladeren verschillend en in sommige gevallen bijna afwezig. De kleur van de bloemen is niet zo purperachtig als in de meeste var. *montanum* vormen. Enkele van de planten die ik op de Goldeck vond, hadden zelfs wat geel in de bloemblaadjes. Er bestaan verschei-

S. montanum var. *burnatii* (Wettstein) Praeger

dene meldingen over geel- of wit-bloeiende montanums. Ik heb een plant in cultuur met de witte bloemen van Valbever. De plant met witte bloemen die onder de naam *S. montanum* "Braunii" bekend staat is géén montanum, maar een *S. leucanthum*. Frappant is dat Cyrill Parr opmerkt dat de bloemen van deze variëteit een zeer plezierige hoewel niet zo erg sterke geur hebben, waarschijnlijk de enige sempervivum met geurige bloemen.

4. *S. montanum* var. *carpathicum* (Wettstein) Praeger.

Deze variëteit beperkt zich tot de Karpaten en is van var. *montanum* tenminste geografisch gescheiden door de tetraploïde var. *stiriacum* in Oostenrijk.

De rozetten zijn verschillend van die van var. *montanum*, omdat de bladeren breder zijn in het bovenste gedeelte, wat bij var. *montanum* niet het geval is. De planten zijn van een gemiddelde grootte, en de bloemen vertonen weinig purper. De bladeren van sommige vormen hebben donkerder punten, en, hoe verleidelijk het ook is deze planten var. *stiriacum* te noemen, het is onjuist. De naam *stiriacum* zou alleen gebruikt moeten worden voor de tetraploïde planten uit Oostenrijk.

Otakar Cmiral vond een zeer mooie geelbladige vorm van var. *carpathicum* die naar de ontdekker ervan *S. montanum* var. *carpathicum* "Cmirals Yellow" genoemd is. Cmiral was ook zo gelukkig om een witbloeiende vorm van deze variëteit te vinden in het lage Tatragebergte.

Zoals boven vermeld heb ik een witbloeiende vorm van *S. montanum*. Na kruisen met 'Cmirals Yellow' heb ik een gele plant geselecteerd met witte bloemen. Later realiseerde ik me dat ik beter de grote var *burnatii* had kunnen gebruiken. Ik heb nu een eerste generatie gekruist. De volgende generatie zal met een kans van 1 op 16 grote, geelbladige planten opleveren met witte bloemen. Ik heb vaak overwogen of de variëteit *carpathicum* een echt soort zou kunnen zijn? Om dat te onderzoeken, kruiste ik var. *carpathicum* met een typische *montanum*. Als de hybride nakomelingen steriel zijn, is var. *carpathicum* waarschijnlijk een echte soort. Aan de andere kant, als de hybriden vruchtbaar zijn, dan zou het juist zijn ze als variëteit van *montanum* te classificeren. De hybriden waren volledig fertiel en dus moet var. *carpathicum* als een var. van *montanum* beschouwd worden.

Schubertlaan 196, 2324 BC Leiden

EEN BEZOEK AAN DE GROEIPLAATS VAN ALOË PLICATILIS

Peter van der Puyt

Vanaf half september tot half oktober 1996 was ik in Namibië en Zuid-Afrika.

Tijdens het congres "Succulenta 1996" was er een behoorlijk aanbod van Zuid-afrikaanse planten zoals aloë's en euphorbia's en daarom had ik na een dag al zo'n twintig euphorbia's gekocht en in de loop van de week kwamen daar nog een aantal bij. Toen pas ging ik eens nadenken hoe ik al dat spul naar huis moest krijgen want ik ging met een groep succulentenkenners per bus twee weken door Namibië en Zuid-Afrika en daarna had ik nog een kleine week in Kaapstad. Ik begreep dat het niet goed is voor planten om ze wekenlang dwars door Afrika te sjouwen, dus overwoog ik, net zoals sommige anderen deden, ze per post naar huis te verzenden.

Op het congres maakte ik kennis met Etwin Aslander, een Nederlander die al zo'n acht jaar vlakbij Kaapstad woont en succulenten kweekt in Klapmuts, zo'n 50 km ten noorden van Kaapstad.

Etwin vertelde dat hij acht jaar geleden wilde gaan zwerven door Afrika, maar niet verder was gekomen dan Klapmuts waar hij nu de kwekerij 'Selecta Succulents' heeft. Toen ik hem mijn probleem vertelde bood hij aan om al mijn planten met zijn auto naar zijn kwekerij mee te nemen, de planten voor me te drogen en voor de uitvoervergunning te zorgen.

Ik was dolblij, dat het zo goed geregeld kon worden en nam dit aanbod graag aan. Toen we verder spraken over de aloë's bleek dat hij in het gebied woont waar *Aloë plicatilis* in de heuvels groeit en als ik in Kaapstad was konden we die plaats gaan bezoeken. Nou, toen kon mijn vakantie al helemaal niet meer stuk want deze

waaieraalwijn, zoals de Zuidafrikanen hem noemen, is vaak een blikvanger inverzamelingen.

Na de eerste week ging ik naar Namibië en gingen de door mij gekochte planten een autotrip van zo'n 1000 km door Zuid-Afrika maken!

Toen ik twee weken later in Kaapstad aankwam nam ik contact op met Etwin en twee dagen later stapte ik op de trein naar Klapmuts. Een tocht met heel veelstations. Op een gegeven moment stopte de trein bij drie stations achter elkaar voor hetzelfde kerkhof. Ik zat dit met open mond te bewonderen en had daar graag rond willen lopen, niet zozeer voor de graven, maar wel voor de planten die je kan verwachten op zo'n enorm rustig terrein. Enfin, na een half uur 500 meter voor het station van Klapmuts voor een rood sein te hebben gestaan was ik er eindelijk. Etwin stond op het station op me wachten en toen gingen we de heuvels in met zijn jeep. Na een flinke klim waren we in het Natuurreservaat Paarlock waar *Aloë plicatilis* groeit. Verder groeien er nog: *A. arborescens*, *A. mitriformis*, *Stapelia hirsuta*, *Crassula atropurpurea*, *C. dejecta*, *Pelargonium triste* en *Conocephalum turrigerum*.

Aloë plicatilis (plicatilis wil zeggen: vouwbaar, geplooid en zo zien de bladeren er ook uit) is een opvallende boomaloë, wat betekent dat hij behoorlijk groot kan worden. Andere boomaloë's zijn b.v. *A. dichotoma*, *A. pillansii* en *A. ramosissima*.

A. plicatilis kan maximaal 5 meter hoog worden met bossen riemvormige bladeren in twee tegenover elkaar groeiende waaivormige rijen, vandaar dat hij de

VERENIGINGSNIEUWS

IN DIT NUMMER

vereinigings adressen	42
bestuursmededelingen	43
afdelingsactiviteiten	44-45
nieuws Belgische ver.	45
evenementen kalender	46
verslag groenmarkt	47
verslag algemene vergadering	48-49
Gouden Pen	51
eindrapport werkgroep	52-53
vraag en aanbod	54
bezoekadressen	55
advertenties	56

Augustus 1997

NEDERLANDS BELGISCHE VERENIGING VAN LIEFHEBBERS VAN
CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Succulenta

BESTUUR

Voorzitter: K.F. Zaunbrecher, Jan Glijnisweg 64,
1702 PD Heerhugowaard, tel. 072 - 5746961

Secretaris: C.B. Grimmelikhuisen,
Stationsstraat 90, 1541 LJ Koog aan de Zaan,
tel. 075-6212073.

Penningmeester: J.A.M. Schellart,
Clarionlaan 12, 2082 HJ Santpoort - Zuid.

2e Secretaris: Mevrouw. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE
Bennekom, tel. 0318-430099

Propaganda: H.T. Verkouw Breeuwer 2
1625 AA Hoorn tel. 0229-230415

LIDMAATSCHAP

Verzoeken om **inlichtingen, aanmeldingen en
verhuizing en opzeggingen** (vóór 1 december)
schriftelijk bij de ledenadministrateur:

P. van der Laken, Talingstraat 6, 2406 EL
Alphen aan de Rijn. Tel.: 0172-473447

Lidmaatschap

Leden Benelux f 40,- (bfr 750),
Hier wonende jeugdleden f 20,-;
Duitsland DM 45,-
Leden elders in Europa f 50,-
Buiten Europa f 65,- per jaar

FINANCIËLE ZAKEN

Betalingen via de bankrekeningen van
SUCCULENTA SANTPOORT:

In Nederland: rekening nr. 55.32.38.981 bij de
ABN/AMRO of rekening nr. 680596 bij de
Postbank.

In België: Rekening nr. 000.1141809-22 bij de
Belgische postgiro

In Duitsland: Bitte DM 45,- uberschreiben nach
rechnung nr. 15.65.907/019 bij de ABN/AMRO te
Aachen, BLZ 390.10200

TIJDSCHRIFT SUCCULENTA

Verschijnt 6 maal per jaar in de even maanden.

KOPIJ

Kopij voor het tijdschrift zenden aan Mevrouw.
J.M. Smit-Reesink, Prins Willem Alexanderlaan
104, 6721 AE Bennekom.

Kopij voor het eerstvolgende nummer van het
verenigingsnieuws voor de vijftiende van de
even maanden te zenden aan :

C.B. Grimmelikhuisen, Stationsstraat 90,
1541 LJ Koog aan de Zaan, tel. 075-6212073

Advertentie tekst voor plaatsing in het volgende
nummer inleveren voor de vijftiende van de even
maanden bij Mevrouw. J.M. Smit-Reesink,
Pr. Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE
Bennekom. Tel:0318-430099.

REDACTIE

J. van Alten. Simon v. Colemstraat 142.
1325 RL. Almere (**Hoofredacteur**).

E.mail:vanalten@nedernet.nl

L. Bercht, Veerweg 18, 4024 BP Eck en Wiel.

R. Bregman, Sikkelstraat 48, 1097 ZG Amsterdam

J.J. de Morree, Kon. Emmalaan 23

2264 SH Leidschendam.

A.B. Pullen, Rinkslag 19, 7711 MX Nieuwleusen.

B. Zonneveld, Schubertlaan 196, 2324 BC Leiden.

Lay-out: A. van Zuylen, Hoefstraat 9, 5345 AM
Oss.

Secretariaat: Mevr. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem Alexanderlaan 104, 6721 AE
Bennekom tel:0318-430099. fax:0318-430102
E-mail: <smitre@worldonline.nl>

ADVERTENTIETARIEVEN

1/16 pag. f 30,-

1/8 pag. f 55,-

1/4 pag. f 85,-

1/2 pag. f 140,-

1/1 pag. f 240,-

Kortingen op aanvraag.

VERKOOP LOSSE NUMMERS

Via de boekenbeurs, zie onder instellingen

BIBLIOTHEEK

W.P.C.H. Bervoets, Mozartstraat 108,
7391 XM Twello; tel 0571-272841.

CLICHÉFONDS

J. Schraets, Geuldersedijk 2
5944 NH Arcen. Tel. 077-4732913

DIATHEEK

J. Deckers, Hertogstraat 39,
6441 HA Brunsum. Tel. 045-5272461

PLANTENCENTRALE

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56
6741 KM Lunteren. tel. 0318-483579.

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELEN

Mevr. E. van Die-van Wijnen, Molenweg 56,
6741 KM Lunteren. tel. 0318-483579.

BOEKENVERKOOP EN BOEKENBEURS

W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort. tel. 0348-471083

Bestuurs mededelingen

In overleg met het bestuur stelt mvr. Joop Smit-Reesink haar functie binnen het bestuur als 2e secretaris beschikbaar en zal als bestuurslid door gaan.

Het bestuur draagt dan ook op de algemene leden vergadering van 19 oktober in de Uithof te Utrecht

dhr Gerard v. Santbrink voor als bestuurslid in de

De vereniging beschikt sinds kort over enige spandoeken met de naam en het logo van Succulenta (zie onder aan de pag)

Deze spandoeken zijn uitgevoerd in geel vinyl met een donker groene opdruk zoals op de verenigings stickers. De afmetingen zijn 3,5m lang en 1m hoog met bevestigings koord.

Afdelingen kunnen deze spandoeken onderbepaalde voorwaarden lenen voor gebruik bij evenementen. Voor nadere informatie kunt u terecht bij de secretaris.

Het bestuur wil bij deze de medewerkers aan de groenmanifestatie ten bate van MAPPA MONDO bedanken voor hun inzet, en in het bijzonder dhr Gerard Koerhuis voor de organisatie en het transport van alle beschikbaar gestelde planten. En hopen dat er volgende keer weer mensen zijn die hun tijd en inzet voor een doel als dit beschikbaar stellen zodat wij met onze hobby toch ook nog andere kunnen helpen.

PLANTENBEURS

Op 18 oktober is er op de Uithof ook de gelegenheid voor een plantenbeurs, liefhebbers en kwekers kunnen in een daarvoor beschikbare ruimte tafels gebruiken.

De ruimte is niet te groot dus gaarne van te voren reserveren bij C.B.Grimmelikhuisen,

Stationsstraat 90,
1541 LJKoog a/d Zaan
tel: 075-6212073

Najaarsvergadering 18 oktober in de Uithof te Utrecht

De organisatie van deze dag begint aardig op gang te komen zodat we hier het voorlopig programma in grote lijn kunnen laten zien.

Het definitieve programma komt in het oktobernummer.

Om 9.30 uur is de tuin open voor bezoek en voor het binnenbrengen van de planten voor de keuring, hiervoor kunt u met de auto vlak bij de tentoonstellings ruimte

komen. Er is op verzoek een ruimte beschikbaar gemaakt voor een plantenbeurs.

U kunt de tuin en de kassen bezoeken en er is gezorgd voor koffie en thee.

De gezamenlijke broodmaaltijd is geregeld met soep en broodjes.

In de middag is er dan de Algemene Leden Vergadering en de bekendmaking van de uitslag van de Gouden Pen en de plantenkeuring. Het geheel dient om 4 uur te zijn afgerond.

DE PLANTEN KEURING

Op de najaarsvergadering houden we weer een plantenkeuring waarvoor de planten van 9.30 tot 11.00 uur kunnen worden in gebracht. Dit jaar willen we proberen het zonder voorinschrijving te doen. De regels zijn dezelfde als verleden jaar en deze worden in het oktobernummer nog maals afgedrukt.

DE BROODMAALTIJD

De broodmaaltijd tussen de middag wordt door de catering van de Uithof verzorgd en kost f.19,-

Reserveren door voor 25 september f.19,- over te maken op giro nr. 1645400 t.n.v

C.B.Grimmelikhuisen
Stationsstraat 90
1541 LJ Koog a/d Zaan
tel: 075-6212073

NEDERLANDS BELGISCHE VERENIGING VAN LIEFHEBBERS VAN
CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

SUCCULENTA

Achterhoek.

- 11 sept. Gastspreker
- 9 okt. Gastspreker.
- 13 nov. Ruilavond en dia's.
- 11 dec. Spelavond.
- E.N.O. gebouw , Woerdseweg , Groenlo , 20.00 uur**

Arnhem.

- 21 aug. Zomeravond bij Cris Geris.
- Zaaltje van de speeltuinver. Tuindorp ,achter het pand Floralaan 18,Wageningen,20.00 uur.**

Brabant-België.

- 29 aug. Ruilbeurs onder de eigen leden.
- 26 sept. Albert Goossens over Chilli en Bolivia.
- 31 okt. Paul Neut : Kris-kras door allerlei verz.
- 28 nov. Frank Hoste over Costa Rica.
- 19 dec. Gevarieerde avond met dia's, uitsl. etc.
- Tuinbouwschool ,Hoger Rijksinstituut voor Tuinbouw,de Bavaylei 116,1800 Vilvoorde,20.00**

Delfzijl e.o.

- 4 sept. Dialezing door T. Pullen over cactus paradijzen in de V.S.
- 3 okt. Gezamenlijke avond met de afd. Groningen en Drenthe dialezing door P.v.d. Puijl.
- 6 nov. De planten van de maand.
- 4 dec. Dia's van de diatheek en plant v.d.maand
- Groene Weide,Snelgersmastraat 15,Appingedam,19.30 uur.**

Dordrecht e.o.

- 14 aug. Kasje kijken.
- 11 sept. Onderlinge ruilbeurs en bespreking van de zaaitest.
- 9 okt. Frans Noltee over Sansevieria,s
- 13 nov. Astrophytum door Ada Schoonderwoerd en Henny Roubos.
- 11 dec. Nepal door Hans v.d. Kerkhof en jaarafsluiting.

Rode.Kruisgebouw,Dubbelsteynlaan west 43,Dordrecht,19.30 uur.

Drenthe

- 3 sept. Op kas bezoek bij Piet Ende
- 3 okt. Gezamenlijke bijeenkomst in Beilen met een lezin van Peter v.d. Puijl over zijn reizen in Zuid Afrika
- 5 nov. Plant v/d maand door Arend Schans en Jaarvergadering met uitslag van de zaai wedstrijd .
- 3 dec. Plant v/d maand door Frits Timmer en Sjef Pistor met dia's van zijn vakantie in

Zuid Afrika.

Hotel Koopman/Muller , Paltz 7 , Beilen 20.00

Flevozoom.

- 15 sept. Eigen avond.
- 20-27 okt. ??
- 17 nov. Spreker.
- 15 dec. Jaarvergadering met gezellig programma.
- Groen v. Pinksterenschool , Verkeersweg 51 , Harderwijk , 19.30 uur**

Gouda e.o.

- 18 sept. Henk Krijnen over Echinocereus.
- 16 okt. Robert Majier over : Moeilijke soorten ?
- 20 nov. Bertus Spee: over andere succulenten en rotsplanten.
- 10 dec. Einde jaars avond.
- 't Brandpunt',Turfmarkt 58,Gouda,20.00 uur**

Gooi en Eemland.

- 9 sep. dialezing; reis naar Kazachstan
- 14 okt. C.Jamin over Tenerife
- 11 nov. Paul Laney; reis naar Argentinië
- 9 dec. Henk Krijnen; de eerste bloei
- Wijkcentrum Noord. Lopes Diaslaan 85 Hilversum 20.00uur.**

Groningen.

- 23 aug. Kasje kijken bij een van onze leden.
- 18 sept. Linssen over ' Juwelen in onze verzameling'
- 3 okt. gezamenlijke avond in Beilen door Peter v.d Puyll
- 16 okt. Onderlinge plantenkeuring.
- 20 nov. Coby en Anjo Keizer over 'reis door de USA.
- 18 dec. Jaarvergadering
- Zaal van de buurt- en speeltuinvereniging SELWERD,Elzenlaan 72,Groningen. ,19.30 uur.**

Hoekse Waard

- 11 sept. Foto's en dia's van eigen leden en na jaarsruilbeurs.
- Natuur bezoekers centrum Hoekse Waard , aan de Rijkshaven , Numansdorp , 20.00 uur.**

Nijmegen

- 2 sept. Bijpraten / plantenkeuring / zaaiwedstrijd.
- 6 sept. Markt.
- 7 okt. Feestelijke avond.
- 4 nov. Thema avond " caudexplanten"
- 2 dec. Wim Alsemgeest over moeilijke cactussen
- Opleidingscentrum 't Vanck,Energieweg 19, Nijmegen,19.30 uur.**

Tilburg.

- 8 sept. Thema avond
- 13 okt. Erik Piens Epiphyllum (phyllocactussen)
soorten en hun verzorging
- 10 nov. Walter Daams Cactusreis door voormalig
Oost-Duitsland.

West Friesland.

- 19 sept. Bijpraatavond bij Joke Kraakman.
- 24 okt. Rotsplanten door.....
- 21 nov. Lezing door Henk Verkouw over
Arizona/California.

Wijkcentrum Risdam te Hoorn.

Zaanstreek.

- 5 sep. Plantenveiling
- 3 ock. Ben Zonneveld; Bloemkleur-vererving
- 7 nov. W Alsemgeest; Texas en New Mexico
- 6 dec. Verrassing
- 2 jan. L.Bercht; Zuid Africa (vetplanten)
- 6 feb. Jaarvergadering.

**De Springplank Saenredamstraat 34 Assendelft
om 19.30**

Zuid Limburg

- 2 sept. Praatavond.
- 7 oct. Ben Zonneveld : Winterharde succulenten.
- 4 nov. Albert Goossens : Zuid-Amerika ,
speciaal Chili en Bolivia.

**Gemeenschapshuis , Hoofdstraat 12 , Schim-
mert , 19.30 uur.**

NIEUWS VAN ONZE BELGISCHE ZUSTER-VERENIGINGEN.

Cactussen en Vetplanten v.z.w.

- 30 aug. The Big Bend door Wim Alsemgeest
- 20 sep. Mexico deel 2 door E.v. Hoofdstad
- 18 okt. Las Palmas/La Gomera door A.Liekens
**Zaal Don Bosco St.Cordulaplein Schoten-cen-
trum. 14.15 uur**
- Beginners vergadering met Eduard v. Hoofdstad
- 11 okt. Planten in overwintering brengen.
**Zaal 'Zevenbunder' Kasteellei Wijnegem 14.00
uur**

Leuchtenbergia v.z.w.

- 22 aug. Epiphytische planten op Java door Ruurd
van Donkelaar.
- 19 sept. Aeonium - Natuurlijke bestrijdingsmidde-
len door Addy Mestdagh.
- 28 sept. Internationale Succulentenbeurs.
- 17 oct. Cuba door Walter Daams.
- 19 dec. Mengelmoes door Fernand Gruwez
**Diensten centrum , Schoolstraat 44 , 2970
Schilde , 20.00 uur.**

Grusonia

- 8 aug. Zes geslachten door Alfons Beukelaers
- 16 aug. Groentjes bij Herman Werbrouck, Cock
straat 14 Oostnieuwkerke.
- 12 sept. Echeveria's, Epithelantha's en Astrophy-
tums door F. Vergauwen en F. Vermeer
- 20sept. Groentjes bij Bernard Werbrouck, Vieux
Chemin de Willems 13, 7500 Doornik
- 18 oct. Groentjes bij Edmond Crombez, Kouter
straat 41, 8650 Merkem.
- 14 nov. Trip in de succulenten wereld door Louis
Van de Meuter.(z.V)
- 22 nov. Familiedag.

- 12 dec. Van Anza Borrego tot Canyonland II door
Freddy Lampo.(z.dB)
- (z.V) = **Zaal 't Vijverhof , Kortrijkstraat , Tielt
, 20.00 uur (z.dB)= Zaal Don Bosco , Pastori-
estraat , Torhout , 20.00 uur**

"Cactusweelde" afd. Turnhout.

- 4 sept. Dia-voordracht over 6 geslachten door
Alfons Beukelaers.
- 2 oct. Dia-voordracht RINABO door Leo Van
den Wijngaert.
- 6 nov. 3^e deel van zijn Mexico trip door Louis
Van Tulden.
- 4 dec. Zaaiedstrijd en diawedstrijd.
**Cafe "De Koekoek" Stwg. Op Merksplas 48 ,
2300 Turnhout , 20.00 uur.**

Cactusvrienden Haspengouw vzw

Grote cactus- en plantententoonstelling in het
St.Aloysiusinstituut, Kasteelstraat 53, Zepperen
(St.Truiden) toegang kost 100 bfr.
De openings uren van de tentoonstelling zijn
Zaterdag 9 aug van 14 tot 19 uur
Zondag 10 aug van 10 tot 19 uur
Vrijdag 15 aug van 10 tot 19 uur
Zaterdag 16 aug van 10 tot 19 uur
Zondag 17 aug van 10 tot 19 uur
Op 11, 12, 13, en 14 aug. kunnen groepen na tel.
afpraak op de tentoonstelling terecht.
Ook verzorgen wij graag voor u een dag uitstap
met diverse mogelijkheden zoals stadsbezoek.
Wij bezorgen u een leerrijke dag indien gewenst
Inlichtingen: tel. 011/689632.

17 augustus.

Jaarlijkse cactusbeurs van de adf. West Brabant in cafe "Marktzicht" Markt 50, te Etten-Leur. Opening van 10 tot 15 uur. Info K.Goorden tel:0165-552404.

31 augustus.

Cactus- en vetplantenbeurs van het Oosten in zaal "De Brug" Thorbeckesingel 2 te Zutphen. Opening van 10 tot 16 uur en voor deelnemers van af 9.30 uur. Entree F2,50. Zalen centrum De Brug is gelegen nabij alle in- en uitvalswegen in Zutphen, en heeft voldoende parkeerruimte. De beurs is te bereiken met de buslijnen 51 en 52, en het NS station is een kwartiertje lopen. Tafelreservering f.6,- per mtr. overmaken op Rabobank Zutphen 386796319(postgiro v.d bank 873089) t.n.v. F.J.H.Hilge, Stokebrand 257, 7206 EC te Zutphen. Tel:0575-529610 onder vermelding van (aantal) meters inzake Beurs 97. En uw naam en adres.

6 September

20^e Internationale cactus en vetplantenmarkt Nijmegen in het Kolpinghuis (5 min. lopen van het centraalstation) De zaal is voor deelnemers geopend vanaf 9.00 uur en voor bezoekers van 10.00 tot 16.00 uur
Tafel huur f.5,- per meter tot een max. van 4 meter, elke meter meer f.12,50. Reservering binnenland door overmaken van het juiste bedrag op postgiro nr. 1914156 t.n.v. Succulenta afd Nijmegen te Beuningen.
Reservering buitenland telefonisch op een van de onderstaande nummers. Voor reservering en informatie Th. Heijnsdijk, Maasdijk 11, 6629 KD, Appeltern, tel;0487-542704. of P.Giepmans, Heilige Stoel 48-20, 6601 VS, Wijchen, tel;024-6414269.

Rectificatie

In het vorig nummer van de verenigings-nieuws is in de advertentie voor het Belgiesche blad CA-Ve-KA. is een fout gemaakt met de prijzen.
Dit moet zijn Vakblad van Vlaanderen methet kringblad voor Nederland f.38,- en het vakblad alleen voor f.23,-,

Aanmelden bij: Cactussen en Vetplanten Kasteellei 111, B-2110 Wijngem.

13-14 September

Europese Landen Conferentie te Blankenberge België

Zoals vorig jaar wordt ook dit keer de ELK weer gehouden in de Duinse Polders te Blankenberge Dit is een uitstekende gelegenheid om contacten te leggen met andere liefhebbers uit diverse landen of om vroegere kennissen en vrienden te ontmoeten in een aangename en gezellige sfeer Volledig weekend;

zaterdagmorgen tot zondagmiddag	f.142,-
zaterdagmiddag tot zondagmiddag	f.127,50
vrijdagavond tot zondagmiddag	f.216,-
vrijdagavond tot maandagmiddag	f.299,-
alleen zaterdag: avondmaal/voordracht	f.23,-
zondag :middagmaal/voordracht	f.28,-

Mogelijkheid tot deelname aan een rondwandeling door Brugge op zaterdagmiddag onderleiding van een gids (deelname gratis)

Opgave voor 1 augustus aan J.Linden, Onderste Wehr 53, 6433 LC Hoensbroek.

20 September.

Cactus- en vetplantenbeurs van het Noorden. In de sporthal van "De Ludinge" Ludinge 4 te Zuidlaren. Er is volop parkeergelegenheid. Tafelhuur f.6,- per meter. De beurs is geopend van 10.00 - 16.00 uur, inbreng planten vanaf 8.30 uur Informatie en reserveringen bij; Anton Duizendstraat, Oosthamrikkade 62b 9714 BG in Griningen. tel; 050-5714764
Uw reserveringen worden definitief na ontvangst van het bedrag op postrekening 3969271 t.n.v A. Duizendstraat Groningen o.v.v. tafelhuur beurs De beurs is bereikbaar vanaf A28 afrit 35 (Zuidlaren); vanaf A7 afrit 40 (Foxhol,Harkstede) richting Assen. In Zuidlaren wegwijzers volgen.

31 september

Cactusvrienden Limburg vzw organiseert een Planten- en cactusbeurs in zaal "De Kardijk" te Beverlo-Beringen tussen 10 en 18 uur en de toegang kost 40 Bfr.
Informatie bij Paul Theunis. tel: 011-428321.

18 October.

Algemene Leden Vergadering in de Uithof te Utrecht.
Met planten show (keuring).

GOENMARKT DIK TROM PLEIN HOOFDDORP

Op zaterdag 7 Juni heeft er een groenmanifestatie plaats gehad ten bate van "MAPPA MONDO" een gezin vervangend tehuis voor terminaal zieke kinderen van het Rode Kruis.

Dit alles was georganiseerd door de kuipplantenvereniging Hoofddorp en de Lionsclub Haarlemmermeer. Succulenta was vertegenwoordigd door de afd. Haarlem

Het was een geslaagde dag, met jammer genoeg een abrupt einde door een plotseling opkomende zeer zware storm om half 4 maar ja, dat is de natuur.

Er had wat ons betreft wel wat meer publiek mogen komen, maar de drukkende warmte speelde ook een grote rol.

Onze planten hebben f.800.-- opgebracht en de gehele markt f.18.000,- wat het totaal van de actie op f.24.000,- voor het goede doel bracht.

De overige planten zijn naar het MAPPA MONDO huis in Wezep gebracht voor een daar te organiseren braderie of verkoop.

Ik heb bij iedereen waar ik vroeg om mee te doen ook planten gekregen. Hierbij wil ik dan ook allen die meegeholpen hebben of planten beschikbaar hebben gesteld heel hartelijk bedanken ook mede namens het Rode Kruis.

De gulle gevers waren:

EDELCACTUS bv Amstelveen met medewerking van Nico Uitenbroek.

EUROCACTUS uit Nieuwveen (van der Hoorn)

HANDELSKWEKERIJ v.d. HOORN uit Nieuwveen (Romke Romkema)

HANDELSKWEKERIJ MORKUS uit Maasdijk (Alfons Morkus)

CACTUSKWEKERIJ KLEIN MEXICO uit de Kwakel (Cock Lek)

HANDELSKWEKERIJ UBINK bv uit Kuddelstaart (hr Ubink jr.)

SUCCULENTA Nederland-Belgie

Medewerkers SUCCULENTA afd. HAARLEM

Natuur & Milieu Gemmente HAARLEM (opslag en transport)

STANDHOUDERS op de beurs 10-11 mei van de afd. HAARLEM

Al deze kwekers en liefhebbers hebben het met heel veel liefde gedaan en ik hoop dat wij het volgende jaar weer op u mogen rekenen.

Want wat is een goede vereniging zonder kwekers, maar wat zijn kwekers zonder een groep promotors in de vorm van een groen vereniging.

Persoonlijk heb ik er heel graag aan meegewerkt, en dank daarom ook het bestuur van de Kuipplanten vereniging Hoofddorp en met name Henk Naaldenberg voor de prettige samenwerking.

Dit is toch wat we graag willen, samenwerking met andere verenigingen HET KAN.

Groeten; Gerard Koerhuis
secretaris afd. HAARLEM

**Verslag Algemene Leden Vergadering
19 april 1997
in gebouw "de Brug" in Reeuwijk-Brug**

De voorzitter opent de vergadering om 14.00 uur. Het secretariaat heeft bericht van verhindering ontvangen van : dhr Bravenboer en de afdelingen Delfzijl, Eindhoven, Fryslan, Den Helder, Zwolle. Afwezig zonder afbericht de afdelingen: Den Haag, Leiden, Tilburg en Voorne-Putten en Rozenburg.

Bestuursmededelingen:

a. Het bestuur heeft nagelaten te melden dat zowel de voorzitter als de penningmeester aan het eind van hun eerste ambtsperiode zijn gekomen en verplicht zijn hun functie verkiesbaar te stellen. Beiden stellen zich herkiesbaar voor een 2e periode. Tegenkandidaten kunnen worden gemeld bij de secretaris.

c. Voor de besteding van het Floriade Fonds is reeds een suggestie gedaan, namelijk de reiskosten vergoeden aan leden die willen helpen in een Hortus of bothanischetuin. Het voorstel is een commissie te vormen welke aanbevelingen zal doen betreffende besteding van het Floriade Fonds.

d. Het bestuur heeft gezien de voorbereidingstijd en het reserveren van de lokatie, besloten de najaarsvergadering met planten show (keuring) te houden op :

18 oktober 1997 in de UITHOF te Utrecht.

Voor deze plaats is gekozen van wege de centrale ligging waardoor het voor meer leden mogelijk moet zijn deze vergadering te bezoeken.

d. Het is de voorzitter een genoegen om mvr. Greijdanus voor haar grote inzet te benoemen als lid van verdienste en haar de bijbehorende oorkonde te overhandigen. Mvr. Smit overhandigt het hierbij behorende bloemmetje.

e. Het bestuur biedt mede namens de redactie zijn excuses aan voor de wijze waarop het artikel van dhr. Piens in Succulenta is verschenen.

f. De cactuskalender van de Duitse vereniging Kuas wordt weer verkrijgbaar: zie de advertentie in dit verenigingsnieuws.

g. De nieuwe commissie voor de GOUDEN PEN uitreiking is weer samen gesteld. Dhr. D. Smit van de VU hortus in Amsterdam is bereid gevonden om op te treden als voorzitter. De andere leden van de commissie zijn dhr Huizer en dhr. Pullen als mede mvr. Smit.

(zie verder in dit blad over de nominaties).

h. Mvr. Smit stelt voor om de Floriade prijs beschikbaar te stellen als wisselprijs bij de nationale plantenkeuring. De vergadering stemt hier mee in.

i. Mvr. Smit doet nogmaals een oproep voor hulp aan het secretariaat, door de verhoging van de activiteiten is hulp hard nodig. (dhr. Gerard van Santbrink heeft zich gemeld en is reeds begonnen aan de heruitgave van de rode infomap).

De voorzitter gaat over tot het behandelen van de notulen van de vorige vergadering 19 oktober 1996 te Zwijndrecht.

Naar aanleiding van het verslag deelt de voorzitter mee:

a. Het meedoen aan de volgende Floriade is niet mogelijk door de hoge kosten (f.50.000,-).

b. De gezamenlijke vergadering van Groei en Bloei met de kleinere groen verenigingen heeft wienig vervolg. Het bestuur ziet meer in samenwerking met de andere kleine groenverenigingen.

c. Op de vraag waarom de discussie over "Succulenta naar de volgende eeuw" niet in het verslag is opgenomen, antwoordt de voorzitter dat dit niet doenlijk is.

d. Er wordt gevraagd of het verslag van de AVL neit eerder kan worden gepubliceerd.

Dit zal worden bekeken en zo mogelijk uitgevoerd.

De behandeling van de jaarrekening 1996 door de penningmeester.

De penningmeester gaat in op de financiële jaarverslagen van de afdelingen. Van de 33 afdelingen hebben er 2 nog geen fin. jaarverslg over 1996 overgelegd. Evenals vorig jaar waren dit de afd.

Den Haag en Brabant-Belgie. De penningmeester maant deze afdelingen hun verplichting te voldoen en wil zich hard opstellen in deze zaak. Ook de contributieinning verloopt stroef.

De financiën van de gezamenlijke afdelingen bedraagt f.106.000,- dit is f.24.000,- meer dan in 1995: het geheel is iets minder dan het kapitaal van de landelijke vereniging.

De inkomsten uit div. activiteiten is zeer verschillend per afdeling. De uitgaven zijn meestal sprekers, zaalhuur en materiaalinkoop, de uitgave aan boeken in de afdelingen is gemiddeld f.200,-. De vermogens van de afdelingen varieren van f.2.000,- tot f.10.000,-.

De jaarrekening 1996 zoals in de gele pagina's is gepubliceerd geeft een voordelig saldo te zien. De contributie is vrijwel gelijk gebleven met een toename van buitenlandse leden en een lichte terugloop van Belgische leden.

De kascontrole commissie (dhr v. Santvoort en dhr Arens) hebben de gevoerde administratie gecontroleerd en in orde bevonden.

De voorzitter bedankt de beide heren voor het door hun verichte werk.

De penningmeester wil bij deze nog wel een oproep doen voor een 2e penningmeester. Dit verlicht de werkzaamheden en maakt een mogelijke opvolging eenvoudiger.

4. De voorzitter geeft een kleine inleiding over het onderwerp "Succulenta naar de volgende eeuw" hij merkt hierbij op dat het punt donateurs, dat al 10-15 jaar door onze vereniging zeurt, nu eens en voor altijd moet worden opgelost.

Rob v.d. Elst van de werkgroep neemt de inleiding over. Hij geeft nog even de historie van de werkgroep van af de oprichting n.a.v. het bestuurders overleg van febr. 1996 tot nu.

Div. afdelingen hebben een bijdrage geleverd aan de huidige stand van zaken door hun mening en suggesties. Zoals te lezen in de samenvatting gaat de algemene richting naar model 4.

De werkgroep wil van de vergadering de toestemming om model 4 uit te werken om zo te komen tot een voorstel waarover in de najaarsvergadering gestemd kan worden over invoering of niet.

Het voorstel komt in het augustus nummer van Succulenta en geeft zo eenieder ruim de tijd voor de besluitvorming. Naar aanleiding van vragen verklaart Rob v.d. Elst dat het uitwerken van meer modellen niet nuttig is aangezien de meeste reacties wijzen naar model 4.

De aantallen donateurs zijn niet exact bekend. Na de statutenwijziging in 1991 aangaande de donateurs is het aantal nog steeds toegenomen. Zullen die afdelingen zich nu wel aan de regels houden? De voorzitter vindt dat na de stemming op de najaarsvergadering de afdelingen zelf de discipline moeten opbrengen om zich aan de regels te houden.

P.v. Laken vraagt of het niet beter is de huidige situatie te handhaven (nul optie) en zo de eenheid in de vereniging te herstellen. Of vooraf een analyse te maken wat het gevolg van model 4 zal zijn t.a.v. het ledenaantal van de afdelingen.

De voorzitter vindt een analyse vooraf om diverse redenen niet haalbaar en verwacht dat dit ook geen realistisch beeld zal geven. In de afdeling Zaanstreek is deze vraag aan de orde geweest, daar zullen zeer wienig leden (donateurs) afhaken.

Bij de afdeling Brabant-Belgie zou dit wel het geval zijn.

De vergadering gaat over tot stemming.

Van de aanwezige afdelingen is er 1 tegen en
24 voor
met een stemmen verhouding van 48 tegen en
803 voor

Waarmee de werkgroep de opdracht krijgt om MODEL4 uit te werken en voor te bereiden voor de stemming op de najaarsvergadering.

5. rondvraag

a. Elly v. Die doet een oproep om plantjes voor de plantencentrale te beschikking te stellen, waarmee beginners in onze hobby op weg geholpen worden.

b. Wim Alsemgeest vraagt aandacht voor de door hem vervaardigde propagandaborden.

Op de najaarsvergadering zal hier meer over bekend gemaakt worden.

c. Rob v.d. Elst is als afgevaardigde van Succulenta in het organisatie team benoemd.

Hij kan iedereen een bezoek aan dit evenement aanbevelen. Het is een internationale bijeenkomst van mensen met dezelfde hobby, er is een zeer grote beurs en er zijn veel goede lezingen. Vorig jaar waren de Nederlanders met 38 bezoekers in de minderheid.

d. Nico Uitenbroek wijst op de mogelijkheid om propaganda te maken bij b.v. Intratuin en mogelijk ook bij andere tuincentra's. Hij vindt dat de afdelingen meer naar buiten moeten treden. De afd. PR zal kijken wat er gedaan kan worden aan ondersteuning voor de afdelingen die dit willen gaan doen.

e. Kan Succulenta niet wat dikker en b.v. met een Engelse samenvatting. Joop v. Alten verklaart dat dit buiten meer artikelen etc. ook een geldkwestie is i.v.m. drukken en verzenden.

De vraag om de foto's groter te maken wordt door Joop meegenomen

f. De afgevaardigde van Gooi en Eemland vindt het afdrucken van het in memoriam van dhr. Rubink in de gele pagina's beneden peil. Waarom niet in de witte pagina's? Volgens de voorzitter hoort dit soort berichten in het verenigingsnieuws dus in de gele pagina's. Een artikel over dhr Rubink kan wel in de witte pagina's. Het bestuur zal zich over deze zaak nogmaals beraden.

De voorzitter sluit de vergadering om 10 min. voor 5 uur met dank aan de afdeling Gouda eo voor het uitzonderlijke programma en goede verzorging.

TE KOOP GEVRAAGD

bent U genoodzaakt, om welke reden dan ook,
uw cactusverzameling van de hand te doen,
neem dan contact op met:

Gerrit Melissen, Korenmolen 9,
3738 WL Maartensdijk, tel 0346-213366

KALENDER 1998

Cactussen en andere succulenten
formaat 23,6x33,6 cm

Duitse of Engelse tekst, 13 kleurenfoto's waarvan een deel standplaats opnamen
Per kalender f. 15,-- indien afgehaald op de najaarsvergadering op 18okt. a.s.

Half augustus worden aan de afdelingen inkijskexemplaren verzonden

De afdelingen wordt verzocht voor 20 september bij dhr J.Schraets

Geuldersdijk 2, 5944 NH Arcen op te geven hoeveel kalenders zij op 18 oct.
afwensen te nemen en in welke taal. Dit voorkomt f.6,- porto en verzendkosten

Verder is onze penningmeester bereid indien op 18 oktober contant wordt betaald
de kosten zonder bankkosten van onze rekening in Aken over te maken naar

Druckbild GmbH (vroeger drukkerij Steinhart) Dus doe u voordeel.

Verspreid wonende leden kunnen de kalender thuis ontvangen indien zij voor 1 september
f.21,- storten op gironummer 14465 van het Clichéfonds in Arcen ondervermelding
van : Kalender Duits of Engels en volledig eigen adres.

DE AGAVE SPECIALIST

biedt de volgende soorten aan:

AGAVE: Albescens, americana, ook variegata en mediopicta, attenuata,
bovicornuta, cerulata, celsii, chrysantha, dessertii, ook compactum, ferdinandis-
regis, ferox, filifera, franzosinii, gigantea, ghiesbreghtii, goldmanniana,
havardiana, lechuguilla, lophantha, mckelveyana, meroco, compactum,
neomexicana, obscura, parasana, parryi, ook cousei, Mimbres, HK1, HK1648,
truncata, patonii, potatorum, scabra, schottii, sisallana, striata, titanota,
toumeyana, ook Bella, univittata "coerulescens, utahiensis,
ook Kaibabensis, Nevadensis, DJF1521, Victoria Regina.

(wijzigingen wegens verkoop en nieuwe voorraad voorbehouden)

Deze mooie gezonde planten zijn 2-8 jaar oud en geprijsd vanaf F3,50 per stuk .
Verder vindt u bij ons nog 450 andere soorten succulenten vanaf F2,-- per stuk

De kwekerij is iedere vrijdag en zaterdag open van 9.tot17uur
Noorderstraat 274a, 9611AS Sappemeer tel.0598-395805

Cactuskwekerij Geling

Fax 0598-393253

Prive: Paulus Potterstraat 9, 9601 JP Hoogezand tel. 0598-393253

Nominaties voor de GOUDEN PEN 1997

Een jury, bestaande uit de heren T.Pullen, redacteur Succulenta en J.Huizer, winnaar van de Gouden Pen 1996, onder voorzitterschap van de heer D.Smit van de Hortus Botanicus VU te Amsterdam, hebben besloten de volgende schrijvers kandidaat te stellen voor een Gouden Pen.

Aan u is het een definitieve keuze te maken, zodat we tijdens de najaarsvergadering van 18 okt. a.s. Gouden Pennen kunnen uitreiken aan de schrijvers van de drie door u als beste gekozen artikelen. Dus een schrijver per rubriek.

Hobby :

1. W. Alsemgeest : Het kweken van moeilijke en zeldzame soorten p.106
2. P.v. Damme : Zeg niet zomaar potloodplant tegen Euphorbia tirucalli p.112/117
3. J.J. de Morree : Fascinerende turbinicarpussen p.99

Wetenschap

1. W. Alsemgeest, R.Brechtman en R.v. Veldhuizen
: Het geslacht Thelocactus, serie
2. J.C.Knotters Welwitschia mirabilis p.54
3. P.Braun en E.Esteves Pereira
Het geslacht Discocactus, serie.

Reizen

1. F.Vandenbroeck : Kleurenfestival in de Sierra de Famatima p.19
2. P.v.d. Puyt : Vetplanten op La Palma p.3
3. L.Bercht : Gymnocalycium in Argentijns laagland, p.62

Wij verzoeken de leden, die deel willen nemen aan de beoordelingen voor de Gouden Pen(nen) , hun reacties voor 1 oktober schriftelijk te doen toekomen aan mevr. J.M. Smit-Reesink

Prins Willem Alexanderlaan 104
6721 AE Bennekom.

Afdelingssecretarissen kunnen de beoordelingen ook van te voren bij hun leden inzamelen en ze gezamenlijk opsturen. De beoordelingen moeten echter wel per persoon gemaakt en ondertekend zijn.

DOE MEE . DOE MEE . DOE MEE . DOE MEE . DOE MEE . DOE MEE . DOE MEE . DOE MEE .

27-28 September 1997

20e Osnabrücker Kakteen- und Sukkulentenbörse

In het **Berufschulzentrum Natruper Strasse 50** (ingang Stuvestrasse) D-49076
Osnabruck

Zaterdag 12-18 uur, Zondag 10-18 uur.

Op beide dagen worden ook intressante Diavoordrachten gehouden

EINDRAPPORTAGE VAN DE WERKGROEP 'SUCCULENTA NA 2000'.

Deel 1: Over de organisatie van de vereniging.

Over de inhoud van de vereniging volgt rapportage na afhandeling van deel 1.

BESLUIT ALV 19 APRIL 1997

Op de Algemene Leden Vergadering van 19 april jl. hebben we besloten dat de werkgroep de vierde mogelijkheid voor de organisatie van de vereniging uitwerkt tot een voorstel. In overeenstemming met de afspraak legt de werkgroep in dit nummer van het verenigingsnieuws die uitwerking en het voorstel aan het bestuur van de vereniging en de vereniging voor.

WAAR GAAT HET VOORSTEL OVER

Behandeld worden:

De vereniging

- standplaats en doel.

- leden; rechten en plichten, wat levert de vereniging de leden en tegen welke kosten doet ze dat.

- bestuur; verantwoordelijkheden en bevoegdheden, samenstelling enz.

Afdelingen

- doel, plaats in de vereniging.

Instellingen

- doel, plaats in de vereniging.

VASTE PUNTEN IN HET VOORSTEL

Deze onderwerpen worden behandeld aan de hand van de afspraken in de vierde mogelijkheid:

-Ieder die nu donateur is wordt lid van de vereniging. De kosten daarvan bedragen fl. 15,- (of een ander bedrag dat bijvoorbeeld in deze uitwerking wordt voorgesteld en door de algemene ledenvergadering wordt vastgesteld).

- Dat lid krijgt het verenigingsnieuws (heeft uiteraard recht op gebruik van de faciliteiten van de vereniging).

- Het lidmaatschap van de vereniging blijft gelijk (lidmaatschap plus tijdschrift), voor de afdeling bijv. fl. 25,-.

Toegevoegd is:

- Donateurs van voor 1990 kunnen die status behouden indien ze dat wensen. (Dit omdat in de huidige statuten ze die status hebben; op formele gronden heeft de algemene ledenvergadering vastgesteld dat dat zo moet blijven).

VOORSTEL

De werkgroep werkt haar voorstel uit aan de hand van de huidige statuten en huishoudelijk reglement.

Voorzover daarin geen wijziging wordt voorgesteld blijven de artikelen geldig voor vereniging, afdelingen en instellingen. Zodoende komen we alle onderwerpen tegen.

Statuten

Naam, duur, zetel.

Art. 1: Ongewijzigd.

Doel

Art. 2: In hoofdzaak ongewijzigd. De werkgroep is van mening dat de in dit artikel genoemde doelen breed genoeg zijn geformuleerd en toekomstige ontwikkelingen niet in de weg staan.

Het verenigingsnieuws is tegenwoordig los bij het blad gevoegd. Het hiera volgende voorstel maakt dat ook noodzakelijk.

Na de jaarsvergadering kan een nieuwe tekst worden gemaakt.

De vermelding van het tijdschrift onder dit artikel over het doel van de vereniging schept verplichtingen t.a.v. het bestaan van het tijdschrift.

Art. 3: Omdat nog niet gesproken is over het bestuur doet het eerste punt vreemd aan. Wel moet het bestuur de mogelijkheid behouden leden - op goede gronden - te weigeren.

Lid 1: Leden zijn zij die zich als lid hebben aangemeld en zijn ingeschreven. Leden worden ingeschreven als zij hun contributie hebben voldaan. Het bestuur kan op goede gronden inschrijving van leden weigeren.

Lid 2: Naast leden worden onderscheiden: jeugdleden, gezinsleden, ereleden, leden van verdienste en bijzondere leden.

Lid 3: Blijft ongewijzigd. Onder 'bijzondere leden' worden de donateurs van voor het tijdstip van vaststelling van de huidige statuten beschreven.

Lid 4, Lid 5: Ongewijzigd.

Lid 6: Alle leden, met uitzondering van gezinsleden, ontvangen het verenigingsnieuws.

De rest van de artikelen - art. 4 t/m 17 - behoeven geen wijziging.

Buiten haar opdracht om adviseert de werkgroep het bestuur en de vereniging de tekst na te lopen op onduidelijke formuleringen, voor dat ze definitief opnieuw wordt vastgesteld.

Ten slotte: De statuten zouden moeten worden uitgebreid met een artikel over 'instellingen'. Deze worden dan in het huishoudelijk reglement nader omschreven. Ook werkgroepen binnen de vereniging kunnen bij deze instellingen worden ondergebracht.

Huishoudelijk reglement

In het huishoudelijk reglement staan zaken hinderlijk door elkaar.

Art. 1 bijvoorbeeld kan beter onder een hoofd 'afdelingen' worden geplaatst.

Art. 5 is niet helder: Gaat het om een lid van een afdeling of om welk lid dan ook? Het zou de plaats van de afdeling in de vereniging verduidelijken als de op de afdelingen gerichte uitwerkingen van de statuten (en andere wenselijke vaststellingen) onder een hoofd 'afdelingen' worden gebracht.

Art. 8: Dit wordt een belangrijk artikel.

De werkgroep stelt voor de contributie vast te stellen op fl. 15,-. Dat is gezien de kosten van verzending van het verenigingsnieuws en het mogelijke gebruik van de instellingen een verantwoord bedrag. De verspreiding van het verenigingsnieuws onder de donateurs (die van voor 1990) wordt door de betreffende afdeling verzorgd.

Het lidmaatschap plus tijdschrift bedraagt fl. 40,-.

Daarboven bedraagt het lidmaatschap van een afdeling niet meer dan fl. 25,-. De verhouding tussen het aantal leden met een 15 gulden lidmaatschap en dat met een veertig gulden lidmaatschap zal bepalend kunnen zijn voor een sluitende begroting.

Art. 13: Gezinsleden betalen geen contributie.

Art. 16: Dit artikel is belangrijk voor de manier waarop leden met belangstellenden omgaan. Absolute voorwaarde is - ook als we alleen maar leden in de vereniging hebben - het blijven openstaan voor de langskomende en/of uitgenodigde belangstellenden. Als introductie tot de doelen van de vereniging en tot de vereniging en haar afdelingen zelf is dat noodzakelijk. Aan een dergelijke introductieperiode moeten wel grenzen worden gesteld, bijvoorbeeld een half jaar. Anders beginnen de introducés op donateurs te lijken.

Tot zover het voorstel.

Met het bestuur is afgesproken dat de huidige donateurs dit verenigingsnieuws met de rapportage toegestuurd krijgen.

De werkgroep wil van de gelegenheid gebruik maken de donateurs van voor 1990 op te roepen evenals de anderen gewoon lid van de vereniging te worden. Ook de afdeling waar u zich aan verknocht voelt kan op de lange duur alleen bestaan omdat de vereniging bestaat. De werkgroep kan zich niet voorstellen dat er werkelijk financiële redenen kunnen zijn en overigens zijn die altijd oplosbaar.

TENSLOTTE

Over de inhoud van de vereniging rapporteert de werkgroep na afhandeling van haar voorstel over de organisatie. Reden voor de volgorde van behandeling was dat op dit moment de organisatie problemen oplevert. Die kunnen zoals uit het voorstel blijkt betrekkelijk eenvoudig worden opgelost.

In de najaarsvergadering zal de werkgroep een toelichting geven op de mogelijkheden om de in het voorstel opgenomen maatregelen in de vereniging en afdelingen in te voeren. Inhoud en organisatie behoren bij elkaar. Vandaar dat de werkgroep met spoed de inhoud van de vereniging verder vorm wil geven.

De werkgroep is echter voor dat doel te gering van omvang. Ze vraagt uitdrukkelijk leden zich bij de werkgroep aan te sluiten.

De afdeling ZEELAND heeft op zaterdag 30 augustus een opendag waarbij een aantal leden de kas en rotstuinen zijn te bezichtigen van 10.00 tot 16.00 uur

C.A. Markusse, Koos Vorrinkstraat 31 Goes
Cactussen gemengd en rotstuijn

J.de Jonge, Scheldestraat 95, Goes
Cactussen Echinocereus

H. Wezenpoel, Scheldestraat 97, Goes
Cactussen gemengd.

H.v.d. Linde, Prunusstraat 55, s'Gravenpolder
cactussen gemengd.

B.Spee, Diepeneestraat 4, Borssele
cactussen, succulenten en rotstuijn.

Fam.de Vrede Braamstraat 34, Oost-Souburg
cactussen, succulenten en rotstuijn.

D.Antheunisse, Marnixplein 17, West-Souburg
cactussen Gymnocalycium

J. Mesu, Nachtegaalstraat 12, Middelburg
cactussen gemengd.

T.de Rijke, Noordweg 444, Middelburg
cactussen Mammillaria (st. Laurens)

R. Wondergem, Dorpstraat 38, Biggekerke
cactussen, succulenten en rotstuijn.

Voor meer informatie bel naar Bertus Spee
tel: 0113-352595 na 18.00 uur.

CLICHÉFONDS.

Het clichéfonds voegt ieder jaar weer andere, meer gevarieerde en zeldzame zaden aan de lijst toe.

Het jaarlijkse aangeboden ligt meestal ruim boven de 1000 soorten, vaak 1200-1300 soorten en is zeer concurrerend in prijs. Niet alleen in December, ook gedurende het jaar en voor b.v. zaadpakketjes voor verkoop op beurzen of zaaiwedstrijden verleent het fonds alle medewerking.

Hr J. Schraets, Geuldersedijk 2, 5944 NH Arcen. tel.: 04703-2913

VRAAG en AANBOD

Opgaven voor nr. 5/97 moeten voor 15 augustus worden opgestuurd aan mevvr. J.M.Smit-Reesink
Prins Willem Alexanderlaan 104,

6721 AE Bennekom. Alleen advertenties betreffende de hobby worden opgenomen.

Gezocht: Klonen-stekken-planten van Tephrocactus en Maihueniopsis. Graag contact opnemen met: Jules Bouquette, Rue Auguste Dupont 38, Ensival 4800 Verviers, België.

Gezocht: Echeveria gibbiflora en Agave mediopicta. Mevr. S. Van Ursel-Van De Voorde, Abingdonstraat 96, St Niklaas 9100, Begie.

Te koop: Lobivia nr.1 en Lobivia nr.3;(1975) Die Tagblutige Eginopsidinae aus arealgraphischer sicht. Walter Rausch. f.70,- per stuk. Zaadlijst Gebr. de Herdt (1981) 204 zw.w.foto's f.25,- Plant list Abby Brook (1979/80) 19 zw.w.,3 kleur foto's f.15,- Idem (1976/1977) 3 zw.w. en 3 kleur foto's f.10,-. Stocklist Epiphyllum Hybrids (1997/1980) f.5,-. Moussault's Groot Succulenten boek Gordon Rowly (1980)f.90,-. L.Bosman, Ackerdijkstraat 37-c, 3037 VB Rotterdam tel:0/10467-283

Gezocht: Stekjes van Pereskioopsis. Zoek ook kleine Aloe's. Kan ruilen tegen Haworthia's of andere rareiteiten. Kan ook kopen. Mario Couvreux-Devos, Dudenhofenlaan 1a, 8620 Nieuwpoort, België.

Gevraagd: Planten, stekken, zaad, boeken, informatie over Echeveria, Aeonium, Dudleya, Graptopetalum, Pachyphytum, Sedums van Mexico. Wordt vergoed. Brandt, Scheersel 84 B 2160 Wommelgem, Begie.

Te koop: Wegens beëindiging van de hobby, grote zeldzame collectie Notocactussen/Gymnocalyciums. en grote collectie andere bolcactussen. Tevens te koop Aluminium kas 4,5x2,5 mtr.

De collectie wordt allen in een geheel verkocht. na 19.00 uur kunt u bellen naar 077-3075751 R. Doek, St. Vincentiusstraat 7, 5981 VK Panningen

Te koop: Verzameling Euphorbia Bupleurifolia, zaaddragend, ongeveer 25 jaar oud m/v planten en ongeveer 30 stuks 3-jarige zaailingen. Kijkdag zaterdag 6 sept. 1997 van 13.00 tot 15.00 uur Aanmelden onder tel: 0165-343880. Fam. Dirven, Frans Halsstraat 22, 4715 BX, Rucphen.

Gezocht: Een liefhebber die een cactusverzameling heeft en wil corresponderen met iemand die cactussen op postzegels verzameld.

Mr. Peter Letter, 426 Tamar Road, Riverside, Tas 7250, Australia. (De heer Letter bezit ongeveer 500 cactussen en leest Succulent met veel plezier Het is het enige contact dat hij heeft met andere liefhebbers. De dichtsbijzijnde cactusclub is voor hem alleen per boot of vliegtuig te bereiken. Hij is een Nederlander die al 35 jaar in Tasmanie

Bezoek adressen

De oproep voor bezoek adressen heeft een reeds-flinke lijst opgeleverd waar de afdelingen gebruik van kunnen maken. De medewerking van de leden die zich hiervoor hebben opgegeven wordt bijzonder op prijs gesteld, en ik hoop dat zij er even veel plezier aan zullen beleven als de bezoekers.

Alle bezoek uitsluitend na tel. afspraak.

Th. Nabben, Laarweg 7, 5975 PK Sevenum
(vlak bij Venlo) tel: 077-4673404 max. 40 pers.
Gemengde cactus-vetplant verzameling en rotstuijn

A. Dorffers, Snelkensstr. 28r, 5975 PD, Sevenum
Gemengde verzameling

A.v. Brussel, Kommerstr.56, 5712 XW Sommeren
tel:0493-491886 ook kleine groepen.
Gemengde cactus-vetplanten verzameling.

R. Wondergem, Dorpsstr.38, 4373 AG Biggekerke
tel:0118-552259 (combinatie bezoeken mogelijk)
Hobbykwekerij met prive verzameling en rotstuijn

Uwe Beyer, Dorfstrase 10, 56729 Nettehoeve
Duitsland tel: 02655-3614
Conophytum, Lithops en andere mesems. ook
verkoop van cactussen en vetplanten

Desender-Bruneel, C.Barbierlaan 9b 8210 Loppem
tel: 00-32-50825223. Belgie
Cactussen-vetplanten-sempervivum-Jovibara en
rotsplanten.

M.Huygaerts. Steenweg op Oosthoven 39
2300 Turnhout tel: 014-418735
Gemengde verzameling cactussen en vetplanten.

BOEKENBEURS

Aangeboden

Overcomplete jaargangen Succulenta.

Backnumbers of Succulenta.

1995	f.15,- (zonder ver.nieuws)
1994	f.25,-
1993	f.25,-
1992	f.20,-
1991	f.15,-
1990 t/m1983	f.15,- (per jaargang)
1982	f.10,-
1981	f.15,-
1980	f.20,-
1979	f.10,-
1978	f.10,-
1977 t/m1962	f.20,- (per jaargang)

Een aantal jaargangen zijn ingebonden soms per 2 jaargangen, de prijs blijft gelijk aan de ongebonden jaargangen

Op aanvraag zijn er soms ook oudere jaargangen verkrijgbaar.

Verder nog voorradig ;

Kakteen und andere Sukkulenten ;jaargangen
1981 t/m 1988 a f.25,- per jaargang
alles exl. verzendkosten

TE KOOP GEVRAAGD; tweedehands boeken en tijdschriften over succulenten. De eerste keus is voor de landelijke bibliotheek, de rest wordt op de jaarvergaderingen aangeboden.

Voor koop en verkoop:

**W. Alsemgeest, Stadhouderslaan 3
3417 TT Montfoort tel:0348-471083**

5.6. en 7 september van 10.00 tot 18.00 uur

Internationale Najaarsshow 1997

Kom en bewonder meer dan 40.000 cactussen en andere succulenten in serre, buitentabletten en een vernieuwde openluchtaanplanting met vijver en rotstuijn

Plaats: Kasteellei 111 te Wijnegem (nabij Antwerpen)

nevenactiviteiten:

- * uitgebreide planten en materiaalstand
- * speciale aandacht voor het verspenen
- * vakblad in kleur en een bijblad voor beginners
- * inlichtingen en antwoord op vragen over planten
- * koffiebar en frissere drank verkrijgbaar

Organisatie en inlichtingen: **Cactussen en Vetplanten vzw.**

Kasteellei 111 B-2110 Wijnegem tel-fax: 03/353.72.58.

datum voorjaarsshow 1998: 29/05 tot 01/06

Cono's Paradise

Uwe Beyer

Dorfstrasse 10, 56729 Nettehoefe
Duitsland tel: 02655-3614

Iedereen is harte welkom bij de vierde internationale Mesemb-ontmoeting op
11 en 12 oktober 1997

U kunt kiezen uit een grote sortering Conophytums, Lithops en andere Mesembs
Door opkoop van verzamelingen heb ik ook een speciale sortering aan cactusenen andere vetplanten

Vraag u ook eens naar mijn gratis lijst.

U kunt Nettehoefe bereiken door de autosnelweg A61 te volgen Keulen richting Koblenz, u neemt de afslag Weibern. Hier gaat u lings af richting Mayen en na enige tijd rechts af richting Nettehoefe.

pedios, scleros, navojoa, toumeyia, neue list nr. 11.96/97
pflanzen, bucher, journals, floppy-discs, cd rom, am standor

astrophytum, astekium-hintoni, echinocereus, echinomatus, escobaria, geohintonia-mexicana, mammillaria, turbinicapus, agave, yucca, lewisia, wildblumen, echinocactus lophophora mit standort datenBooks, The genera Pedio-cactus, Navajoa, Toumeyacactaeae revised dm 84,50. An den standorten von Pedio/Sclerocactus deutsch dm 59,-. The genera Sclerocactus cactaea-revised dm 79,-. To the habitats of Pedio/Sclero cactus dm.69,- plus dm 5.50/ausland dm 6,50 versandpesen. freiumschlag fur liste liste in internet <http://www.demon.co.uk.mace/navajo.html>

p.o. box 510 201, d 68242 manheim germany
tel: 0621-794675

logo Hochstatter fax: 49-621-79 00332
email: fhnavajo@aol.com

British Cactus & Succulent Society

Het Journaal van de BCSS verschijnt eenmaal per kwartaal en bevat zowel artikelen van wetenschappelijke aard als verenigingsnieuws en artikelen van lezers.

Enmaal per jaar publiceren wij Bradleya voor de serieuze verzamelaar en liefhebber van succulenta planten.

Compleet lidmaatschap, incl. Bradleya

In de E.E.G. £ 22.00

Buiten de E.E.G. £ 24.00

Excl. Bradleya resp. £ 12 en £ 13

Overzeese bestemmingen per luchtpost. Vorige nummers verkrijgbaar.

Verdere informatie bij:

Hon. Membership Secretary

Mr P. Lewis, 1 Springwoods, Courtmoor,
Fleet, Hants GU 13 9 SU Engeland.

CACTUSSEN - EN VETPLANTENZADEN

Schrijf vandaag nog voor GRATIS ZAADLIJST

DOUG EN VICKY ROWLAND
200 SPRING ROAD, KEMPSTON
BEDFORD, ENGLAND, MK42 8ND

Postfach 1107 - D-71385 Kernen
Bundesrepublik Deutschland
Telefon 07151/41891 Fax 07151/46728

- * meer dan 200 geslachten, meer dan 2000 soorten zeldzame planten en zaden
- * verzending over de gehele wereld
- * bezoekers en groepen zijn van harte welkom
- * onze planten- en zaadlijst ontvangt U op aanvraag tegen een internationale antwoord-coupon

BLADKAKTUS

Binnenlandse en buitenlandse boeken steeds voorradig.
Wij bestellen graag voor U.

Vraag onze Bladkaktus, een lijst met succulente literatuur aan.

NATUUR EN BOEK

Bankastraat 10
2585 EN 's Gravenhage
tel. 070-3505648

Aloë plicatilis in Paarl
Rock september 1996.
Foto P. v.d. Puyf

waaieraalwijn wordt genoemd.

De bladeren zijn ongeveer 30 cm lang en 4 cm breed en grijsgroen van kleur met een rode rand. Ze bevatten veel vocht dat soms uitkristalliseert tot een gele substantie. De bloeiwijze bestaan uit 50 cm lange bloeistengels die niet vertakken en loodrecht op de plant staan. De bloemen zijn buisvormig, donkerrood en 5 cm lang en de stampers zijn geel.

Ik zag dat bij sommige planten de uiteinden van de bladeren zwart zijn, dit is

wat ik ook bij planten in verzamelingen in Europa zag. Het is geen mooi gezicht maar het doet de planten verder geen kwaad.

De groeiplaats is op de heuvels van het zuidelijke gedeelte van de Kaapprovincie in kwartshoudende, zanderige en goed afwaterende grond. Ze krijgen daar veel regen, zo'n 600 tot 1500 mm per jaar, het meeste in de winter en de bodem is arm aan voedingsstoffen.

A. plicatilis is geen bedreigde soort, maar wel zeldzaam.

Aloë plicatilis in de
Botanische tuin van
Kirstenbos met een
klein-rooiborsuiker-
bekkie. Foto F. Hoste

Aloë mitrifomis in Paarl
Rock september 1996.
Foto P. v.d. Puyf

Van *A. plicatilis* groeien er flink wat planten op de hellingen van Paarlrock, het is ook daar een flinke struik. De planten zijn zo'n 1 a 1 ½ m hoog en de oudere planten hebben een stamdoorsnede van zo'n 15 cm.

Etwin vertelde dat op een berghelling in de Du Toit's-kloof de *A. plicatilis*-planten veel groter zijn, zo'n 3 à 5 meter hoog, echte bomen dus. Door de grote hoogte, ik schat zo'n 1000 meter, en de harde wind die hier staat worden de aloë's in het natuurreservaat niet zo groot.

Er stonden nog geen planten in bloei. Daar was het nu in oktober wel de tijd voor, maar omdat het een "koude winter" was geweest bleiden er nog geen planten van *A. plicatilis*. Wel kwamen de bloeieren al te voorschijn uit de toppen; jammer, ik had ze graag in de bloei gezien.

Het zaaien van deze soort is vrij gemakkelijk, maar om aan de zaden te komen niet! Na ongeveer 4 weken bij 20 °C kiemen de zaden massaal en verder is het niet zo moeilijk om ze op te kweken, al zijn het wel erg langzame groeiers.

Het beste is om de planten hier 's zomers buiten te houden in potten (geen plastic) met goed poreuze grond gevuld. Mijn planten blijven buiten tot de tempe-

ratuur onder de 10 °C zakt, dan zet ik ze in de kas, waar ze bij minimaal 10° overwinteren. De potgrond moet in de winter niet geheel uitdrogen anders gaan er te veel haarwortels dood.

Ook groeit in de omgeving van Paarl een andere mooie aloë, nl. *A. haemanthifolia*. Deze lijkt veel op de *A. plicatilis* maar dan zonder stam en met de bladeren wat ronder en voorzien van een rode rand.

Het zaaien van deze soort is wat lastiger omdat deze *A. haemanthifolia* koud moet worden gezaaid, d.w.z. bij zo'n 10°C. Etwin zaait en kweekt deze soort driftig verder want het is een lastige plant, zowel om te zaaien als om er aan te komen.

Ook zijn er in het natuurreservaat veel protea's te bewonderen, o.a. de koningsprotea (*Protea cynaroides*, de reuze suikerbossie) met bloemen van zo'n 25 cm in doorsnede. Vooral aan de protea's dankt het reservaat zijn bekendheid. Verder groeien er veel heidesoorten (*Erica regia*) met prachtige bloemen en orchideeën van het geslacht *Satyrium* en verder diverse varensoorten.

De rotsen zijn van puur graniet en er groeien alleen korstmossen op. Op deze korstmossen groeit dan weer *Conophytum turrigerum*.

Etwin kan deze conophytum alleen zaaien en kweken door wat verpulverd graniet door het grondmengsel te doen. Ze worden zo'n 5 mm groot; miniplantjes dus. We moesten op onze knieën om ze te vinden en te fotograferen. In de spleten in het graniet, waar zich humus heeft verzameld, groeien veel soorten die ik niet bij naam kende.

Op lager gelegen gedeeltes groeien in zanderige grond nog: *Euphorbia silenifolia*, *Crassula fascicularis*, *Carpobrotus edulis* en *Haemanthus coccineus*.

We klauterden bovenop een granietbult m.b.v. een ketting waar we ons aan omhoog moesten trekken en kregen daarvoor een schitterend uitzicht als beloning.

Na daar een flinke tijd daar te hebben rondgestruind met foto- en videocamera's gingen we naar Etwins kwekerij, waar ik

nog een flinke tijd bezig was met het bewonderen en fotograferen van zijn planten voor de liefhebbers hier. Onder andere kon ik een bloeiende *A. haemanthifolia* in cultuur en diverse vormen van *Crassula columnaris* fotograferen

Veel te snel werd het weer tijd om afscheid te nemen van Etwin en zijn planten en doodmoe maar heel tevreden kwam ik avonds weer in mijn hotel in Kaapstad aan.

Literatuur:

Houten J.M. van den, (1930) - Aloë's, Succulenta (12) 18,

Jaarsveld, E.v. (1987) - The Succulent riches of South Africa and Namibia and their adaptive strategies. Aloe (24) 3/4.

Ada van Hollandstraat 3, 1791 DG, Den Burg, Texel.

Aloë mitriformis in Paarl Rock maart 1997.
Foto E. Aslander

PORTO MURTINHO

Frank Vandenbroeck

Toen we in 1987 door Paraguay reisden, kwamen we op een bepaald ogenblik behoorlijk dicht bij de plaats Porto Mur- tinho, een havenstadje aan de Rio Para- guay. Uit de cactusliteratuur wist ik dat in de omgeving van dit stadje interessante cactusgroeiplaatsen te vinden waren en het trok ons zeer aan deze te bezoeken. Porto Murtinho is echter een grensstad, op Braziliaans grondgebied gelegen in het zuidelijk gedeelte van de Pantanal. Vanuit het gebied waar wij ons toen bevonden niet zo gemakkelijk bereikbaar, onder meer doordat de Rio Paraguay hier de natuurlijke grens vormt tussen de beide landen. Het zou dan ook pas jaren later zijn, tijdens een reis door Mato Grosso do Sul (zuidwestelijk Brazilië), dat een ge- schikte gelegenheid tot een bezoek aan het betreffende gebied zich zou voordoen.

Het was in januari 1995, midden in het regenseizoen, dat we het stadje probeerden te benaderen. De voorbije dagen hadden we reeds ruim ons deel gehad aan allerlei door de aanhoudende regens veroorzaakte wegproblemen. We waren dan ook uiterst sceptisch aangaande de berijdbaarheid van de weg. Na nogmaals inlichtingen te heb- ben ingewonnen over de route starten we in alle vroegte met mooi zonnig weer. De weg is voorlopig goed en we genieten van deze tocht. Het landschap is licht golvend en vertoont afwisselend stukken bos, moe- ras en cultuurland. De talrijke rivieren die we kruisen zijn gelukkig niet overstroomd maar het bruisende water schuurt onheil- spellend langs de primitieve houten brug- gen. Er vliegen toekans over, zwart-witte vogels met een enorme roodgele bek. We zouden deze prachtige vogels later op de dag nog herhaaldelijk waarnemen. Na zowat 50 km komen we aan een slecht stuk piste met diepe moddersporen. Door de

glibberigheid van de modderlaag en onhandig manoeuvreren komt de auto in de diepe sporen terecht en raakt door het schuren van het onderstel tegen de grond de versnellingsbak onklaar. Door een pas- serende vrachtwagen worden we uit onze benarde situatie gehaald en weldra wordt er aan de auto gesleuteld. Er komt boven- dien een man op ons af die de bestuurder van een aftandse vrachtwagen blijkt te zijn, die ook naar Porto Murtinho reist. De vrachtwagen is zwaar en slecht geladen zodat de laadbak scheef hangt en elk ogen- blik dreigt te kantelen. De man begroet ons hartelijk, spreekt vlot Engels, en blijkt een Amerikaan te zijn, die jaren in Los Angeles woonde, dat hij inruilde voor een rustiger bestaan in Porto Murtinho. Hij verzekert ons dat we zonder veel moeite Porto Murtinho zullen bereiken. Wanneer we opnieuw kunnen vertrekken, worden we uitbundig uitgewuifd door de behulp- zame bemanning en passagiers van de vrachtwagen.

Tijdens de verdere tocht zien we her- haaldelijk reusachtige witte ooievaars met zwarte kop en rode halsband (plaatselijk bekend onder de naam tuiuíú of jabirú) in de moerassige savanne langs de weg. Ook zijn soms kleine groepen nandoes (loopvogels) te zien. Wanneer we Porto Murtinho naderen, komen we in de allu- viale vlakte van de Rio Paraguay en het "varzea"-gebied (periodiek overstroomd gebied) van de rivier. Het ons omringende land staat grotendeels onder water en de lage avondzon weerspiegelt zich tussen de bolvormige kruinen van de Copernicia- palmen. Deze palmensoort is aangepast aan een periodiek bestaan in het water. Porto Murtinho blijkt een stad zonder veel sfeer en ligt verscholen achter een dijk die het moet beschermen tegen de watermas-

Gezicht op de Rio Paraguay nabij Porto Mur-
tinho

sa's van de rivier. Langs de waterkant staan enkele vervallen stenen gebouwen die ooit fungeerden als kantoren en opslagplaatsen van de haven. De Rio Paraguay staat zowat op zijn hoogste peil en de talrijke eilanden die in de brede rivier liggen zijn grotendeels overstroomd. Grote groepen waterhyacint worden met het snelstromende water meegevoerd.

De volgende dag is het ons niet onmiddellijk duidelijk waar we in dit verzopen land cactussen moeten gaan vinden. We

spreken met de hoteleigenaar en tonen hem enkele foto's van planten. Hij verwijst ons naar een heuvelketen op ongeveer 30 km van de rivier waar cactussen zouden voorkomen. In een land zoals Brazilië maalt men niet om enkele kilometers. De bewuste heuvels, die in feite de oostgrens vormen van de alluviale vlakte van de Rio Paraguay, blijken dicht bebost. Op een naar ons gevoel gunstige plaats trekken we lukraak een heuvel op en vinden er op een ietwat open plek enkele rotsige stukken

Gymnocalycium anisitsii
in habitat, gedeeltelijk
omringd door twee soor-
ten *Selaginella* (planten
rechts op de voorgrond)

met een kleine populatie van *Discocactus silicicola*. We staan verbaasd over het gemak waarmee we deze planten vinden. We zoeken de heuvels verder af in de hoop andere groeiplaatsen te vinden, doch dit blijkt niet te lukken. We vinden naar ons gevoel vele mooie potentiële natuurlijke groeiplaatsen maar geen planten meer. Naarmate de dag vordert wordt de hitte schier ondraaglijk, we schatten dat de temperatuur rond 40 graden moetschommelen. Tijdens deze uitputtende zoektochten zien we talrijke 'wandelende takken' (grote insecten met mimicry-effect) en moeten we ons een weg banen door merkwaardig grote spinnenwebben. De onderbegroeiing van deze beboste heuvels bestaat vaak uit dichte bestanden van grote bestekelde *Bromeliaceae* die nagenoeg ondoordringbaar zijn. Na de lunchpauze gooien we het over een andere boeg en zoeken in lagere gedeelten aan de voet van de heuvels. We vinden hier meer open grazige terreinen met verspreide stukken grove kiezel. Her en der groeien lage kronkelige bomen met daartussen enkele schaarse exemplaren van *Piptanthocereus*. Spoedig vinden we op de kiezelvlaktes grote aantallen *Discocactus*. Ze vormen mooie populaties van zowel oude planten met imposante cephalia als vele jongere planten en zaailingen. Planten die in iets lagere gedeelten groeien staan vanwege de aanhoudende regenval letterlijk met de voeten in het water. De soortnaam "silicicola" (bet: in silicium groeiend), die door Buining en Brederoo aan deze planten werd gegeven, past goed bij de harde siliciumhoudende kiezelgrond waarin deze planten gedijen. P.J. Braun laat zich eerder pessimistisch uit aangaande de overlevingskansen van deze soort in de natuur (*Succulenta* 76(2) p.71-72, 1976).

Al de gehele dag vergezelt ons tijdens onze zoektochten een welluidend doch eentonig gezang. We slagen er niet in uit te maken of de voortbrengers ervan insecten

of kikkers zijn.

We kijken nu uit naar een andere interessante plant die in deze gebieden voorkomt: de in 1975 door Buining en Brederoo beschreven *Gymnocalycium matoense*. Intensief zoeken ten spijt blijft deze plant spoorloos. Een voor ons frustrerende ervaring, temeer daar deze soort volgens de aanwijzingen in de beschrijving samen met deze *Discocactus* zou voorkomen. Het commentaar dat Buining bij zijn beschrijving van deze plant geeft mag evenwel een troost zijn: "Merkwaardig is wel dat wij deze plant bij vroegere expedities naar dezelfde groeiplaats niet hebben gevonden. Vaak zijn dergelijke ontdekkingen zuiver toeval" (*KuaS* 26(12) p.268). Tegenwoordig wordt *Gymnocalycium matoense* samen met *G. megatae* en *G. marsoneri* als één soort beschouwd. Deze plantengroep was ons niet onbekend, daar we tijdens onze vroegere tochten door de Chaco-gebieden van Paraguay en Bolivia deze planten op verschillende plaatsen hebben aangetroffen, alhoewel ook daar de planten niet zeer talrijk voorkomen. Buining's foto van *G. matoense* geeft echter een afwijkend type plant te zien en het is altijd interessant voorrvariaties in de natuur te vinden. Ook P.J. Braun wijst in een artikel '*Gymnocalycium damsii* var. *multiproliferum*' (*KuaS* 42(10), 1991, p. 230) op het toevallige karakter van de vondsten in deze gebieden, wanneer hij het voorbeeld aanhaalt van L. Horst, die in 1983 alleen bij zijn vijfde bezoek aan het betreffende gebied *Gymnocalycium damsii* vindt. Wat laatstgenoemde plant betreft hadden we meer geluk. In een iets lager gelegen gebied, in de overgangszone tussen de heuvels en de alluviale vlakte, treffen we een met struiken begroeid gebied aan waartussen hoge zuilcactussen voorkomen. Wanneer we dit terrein betreden, vinden we er de typische plantenassociaties van de Gran Chaco: een lage doomige struikbegroeiing

met wat palmen, grote terrestrische* *Bromeliaceae* en met als vertegenwoordigers der *Cactaceae*: *Piptanthocereus* sp., *Stetsonia coryne*, *Eriocereus* sp., *Echinopsis chacoana* en *Gymnocalycium damsii*. *Echinopsis* is er opvallend talrijk aanwezig en we kunnen ons niet herinneren ze ooit in dergelijke aantallen te hebben gezien in de uitgestrekte Chaco-vlakte van noordelijk Paraguay. Het terrein is hier en daar overstroomd en het is een merkwaardig gezicht de grote groepen zuilcactussen van *Stetsonia coryne* te zien staan naast modderpoelen of diepe plassen. We vinden er talrijke exemplaren van een kleinglimmend donkergroene vorm van *Gymnocalycium damsii*. De plantjes staan meestal op iets hoger gelegen plekken tussen breed opengevouwen *Selaginella*'s aan de voet van *Mimosa*-struiken, soms ook in de modder. De hier voorkomende *Selaginella*'s en aanverwante soorten zijn in de handel bekend onder de naam 'rozen van Jericho' en worden meestal aangeboden in droge toestand wanneer de bladeren van de planten zich tot een bol hebben opgerold. Bij bevochtiging ontrollen de planten zich zeer snel en worden groen. De naam 'Roos van Jericho' zou echter oorspronkelijk van toepassing zijn geweest op een kruisbloemige plant uit de woestijn nabij het Bijbelse Jericho die een soortgelijk gedrag vertoont. Waarschijnlijk is door uitbreiding de naam ook gebruikt voor deze *Selaginella*'s die overigens niets met de oorspronkelijke "roos" te maken hebben daar ze sporenplanten zijn. Talrijke exemplaren van *Gymnocalycium damsii* vertonen hun slanke, zuiver witte bloemen. Ze groeien en bloeien in diepe schaduw en het is de hitte van de late namiddag die de bloemen doet opengaan. Volgens de CITES Cactaceae Checklist wordt *Gymnocalycium damsii* thans als synoniem beschouwd van de eerder gepubliceerde

Een populatie van *Discocactus silicicola* op een open plek met rotsen en kiezel, omringd door laag open bos

naam *G. anisitsii*. Laatstgenoemde naam krijgt dus prioriteit. Het verspreidingsgebied van deze onder liefhebbers welbekende soort strekt zich uit van noordelijk Paraguay tot het laagland van oostelijk Bolivia. Porto Murtinho is waarschijnlijk een van de meest oostelijk gelegen vindplaatsen. Wanneer we door het terrein struinen, is er veel vogelzang in de lucht en op open plekken tussen de struiken bloeien prachtige paarse *Verbenaceae* en priemen witroze krokussen uit de grond. Een echte lentesfeer. Tegen de avond worden we echter steeds meer overvallen door zwermen muggen die ons doen besluiten andere oorden op te zoeken.

Van Akenstraat 66, B-1850 Grimbergen België.

* In de aarde groeiend

HET GESLACHT THELOCACTUS.

14. THELOCACTUS HETEROCHROMUS

Wim Alsemgeest, Rob Bregman en Rikus van Veldhuisen

We zijn nu aangeland bij de planten die nauw verwant zijn aan *Thelocactus bicolor* sensu lato, die door de meeste specialisten als aparte soorten worden beschouwd (ook door Anderson). Daar sluiten wij ons voorlopig bij aan. We hebben het dan over *T. heterochromus*, *T. lausserien* *T. macdowellii*. Eerst zullen we *T. heterochromus* (F.A.C. Weber) van Oosten bespreken.

Deze plant is al sinds 1896 bekend, toen Weber hem als *Echinocactus heterochro-*

mus beschreef. Pas in 1946, dus 24 jaar na introductie van het geslacht *Thelocactus*, werd de soort door van Oosten als een thelocactus herkend en naar dat geslacht overgebracht.

Op grond van de zaadstructuur staat *T. heterochromus* tussen *T. rinconensis* en *T. bicolor* in. We moeten nu eenmaal ergens een grens trekken, en omdat de plant in andere kenmerken meer de kant van *T. bicolor* opgaat dan van *T. rinconensis*, hebben we *T. heterochromus* in de bicolor-groep geplaatst. De plant is echter duidelijk anders dan *T. bicolor*: simpel gezegd zou je hem kunnen omschrijven als een extreem forse *T. hexaedrophorus* met een bicolor-bloem!

De zaden van *T. heterochromus* hebben een zwak gebobeld oppervlak, minder extreem dan bij *T. bicolor* waar de zaden van papilvormige knobbels zijn voorzien (zie deel 9). Vergeleken met *T. bicolor* kan men zeggen dat de zaden van *T. heterochromus* in een voorstadium van ontwikkeling naar het bicolor-zaadtype verkeren. In alle andere zaadkenmerken zijn er geen noemenswaardige verschillen met *T. bicolor* te bespeuren.

T. heterochromus is de meest westelijk in Mexico voorkomende thelocactus. De soort groeit in een vrij smal en langgerekt gebied, van noord naar zuid ongeveer vanaf de stad Chihuahua in de gelijknamige staat via de staat Durango tot in de staat Zacatecas.

Heterochromus betekent 'met verschillende kleuren', hetgeen niet alleen betrekking heeft op de bloemen, maar ook op de harde en stevige bedoorning (foto 1); de kleur van de bedoorning kan variëren van wit tot geel en rood. De plant kan uit-

Foto 1 : *Thelocactus heterochromus*
Foto's Wim Alsemgeest

Foto 2 : *T. heterochromus*, schitterende bloei!

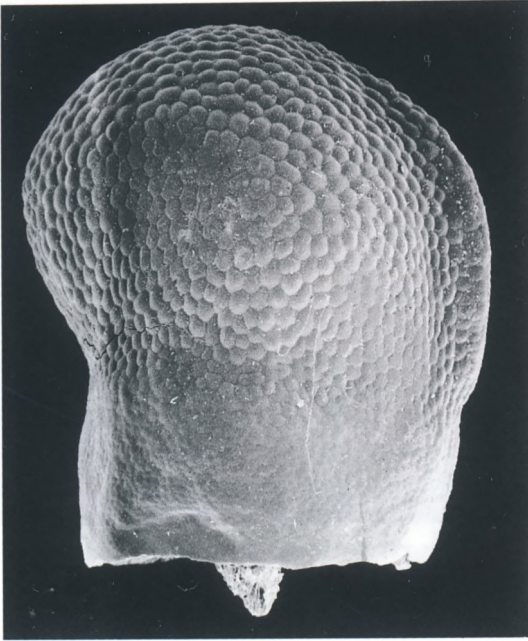
groeien tot grote, plat-brede exemplaren van 15 cm breed en 7 cm hoog. De brede ribben zijn in grote knobbels verdeeld. In de literatuur wordt steeds over 7 tot 11 ribben gesproken; de planten die wij tot nog toe hebben gezien, hadden allemaal 8 ribben. Voor niet-kenners doet de plant een beetje denken aan een opgeblazen *T. hexaedrophorus*. De kleur van het plantenlichaam is echter verschillend; deze kan men omschrijven als donker blauwgroen, rood verkleurend in de zon.

Na vijf jaar kan de plant bloeien. Dan wordt duidelijk dat we hier met een bijzondere soort te maken hebben. De bloei is werkelijk sensationeel: de bloemen zijn wel 10 cm breed, diep-purperkleurig met in het hart gele meeldraden die als gloeiende kooltjes in een open haardvuur staan te branden (foto 2).

Thelocactus heterochromus komt bijzonder weinig voor in verzamelingen. Dit is erg jammer daar het toch een van de mooiste soorten is van dit geslacht. Deze zeldzaamheid wordt waarschijnlijk veroorzaakt door een combinatie van eigenschappen. De plant spruit niet, de bloeiwilligheid valt nog wel eens tegen, maar de belangrijkste reden is dat het zaad naar onze ervaring erg slecht kiemt. Van flinke

Foto 3 : Overgangsvorm tussen *T. bicolor* en *T. heterochromus*

Zaad van *T. heterochromus* (Köhres, 1975) in zij-aanzicht. Vergroting 25x. Het aan de hilumzijde zichtbare uitsteeksel is een restant van de navelstreng. Aan het zaad is te zien dat *T. heterochromus* thuishoort in de groep van *T. bicolor*.

porties zaad kiemen slechts enkele zaden. We hebben tot nu toe nog geen kans gezien zelf vers zaad te kweken, mogelijk zit daar de oorzaak.

Aansluitend op *T. heterochromus* willen we u graag kennis laten maken met een bijzondere vondst van de Heer Rubingh te Soest. Op één van zijn reizen vond hij in 1980 vlak bij de grens van de staten Durango en Zacatecas, vlakbij het plaatsje Migual Auza, een *T. bicolor*-achtige plant die wij zien als een overgangsvorm van *T. heterochromus* naar *T. bicolor* (foto 4). Deze plant verschilt van *T. bicolor* in de zeer brede geknobbelde ribben. U kunt hem nu zien in de botanische tuin van de Vrije Universiteit in Amsterdam.

In zijn verzameling hebben wij toen nog een *T. bicolor*-vorm gefotografeerd die wij ook beschouwen als zo'n overgangsvorm. Helaas was het etiket al verdwenen.

Via verschillende leveranciers zijn

zaden in omloop gebracht onder de naam *Thelocactus bicolor* Cuencamé Durango. Het plaatsje Cuencamé ligt niet zo ver van Migual Auza, een kleine 100 km ten noordwesten ervan. Wij kennen alleen jonge planten van deze Cuencamé-vorm, maar het zou ons niet verbazen als de planten van Cuencamé en Migual Auza tot eenzelfde taxon behoren.

Het verspreidingsgebied van *T. heterochromus*:

1. LAU 636 Santiago Papasquiaro, Dur.
2. SB 564 Matamoros, Chihuahua
3. SB 608 Hidalgo del Parral, Chihuahua
4. SB 1511 Rodeo, Durango
5. SB 1433 Cuencamé, Durango

Foto 4 : Bicolorvorm uit de verzameling van Rubingh

Literatuur:

- Haas, R. (1988) - Wer kann helfen? *Thelocactus heterochromus*, Kuas. 39: (4) 86-87.
- Lampo, F. (1988) - *Thelocactus heterochromus*.
Maandblad voor liefhebbers van cactussen, vetplanten en kamerplanten 7 (5): 66-67.
- Oosten, M.W.B. van. (1940) - *Thelocactus heterochromus*. *Kakteenkunde* 1940: 58-59.
- Schumann, K. (1898) - Gesamtbeschreibung der Kakteen. *Echinocactus heterochromus* J. Neumann, Neudamm.
- Weber, F. (1896) - *Echinocactus heterochromus* Dict. Hort. Bois.

VELDNUMMERS THELOCACTUS

REP 529	<i>T. heterochromus</i> Parras, Ch. (?)
REP 1520	<i>T. heterochromus</i> Chihuahua, 1700m.
SB 564	<i>T. heterochromus</i> Matamoros, Ch.
SB 608	<i>T. heterochromus</i> Hidalgo del Parral, Ch.
LAU 636	Santiaqo, Papasquiaro, Dur.
SB 1151	<i>T. heterochromus</i> Rodeo, Dur.
SB 1154	? Bermijillo Dur.
SB 1433	<i>T. bicolor</i> ? S.E. Cuencamé Dur.
SB 1879	<i>T. heterochromus</i> s. Satevo, Ch.

Correspondentieadres: Stadhouderslaan 3,
3417 TT Montfoort

ALOE PLICATILIS

BIJ DE VOORPLAAT

Anonymus

Aloë plicatilis (L.) Mill., Gard. Dict. ed. 8, nr 7 (1768); Lam., Encycl. 1: 90 (1783); Aiton, Hort. Kew ed. 1, 1:470 (1789); Curtis in Curtis's bot. Mag. 13: t. 457 (1799); Willd., Sp. Pl. Ed. 4, 2:190 (1799); D.C., Pl. Hist. Succ. 74 (1812); Salm Dyck, Monogr. Gen. Al. 28: t. 2 (1849); Bak. in J. Linn. Soc. 18: 181 (1880); in Fl. Cap. 6: 328 (1896); A. Berger in Pflanzenr. 4 38 3, 2: 322 (1908); Reynolds, Aloes S. Afr. 503 (1950); Jeppe, South African Aloes 67 (1969); Bornman & Hardy, Aloes of the South African Veld 283 (1971); Palmer & Pitman, Trees of Southern Africa 1: 400 (1972); Wijnands, The Botany of the Commelins 125 (1983) *A. disticha* L. var. *plicatilis* N.L. Burm., Prod. Fl. Cap. 10 (1768). *A. tripetala* Medik., Beobacht. 1782: 55 (1783). *A. lingua* Thunb., Diss. 1: 7 nr. 11 (1785); in Fl. Cap. Ed. Schultes 312 nr 11 (1823); N.E. Br. In Bothalia 1: 141 (1923). *A. linguaeformis* L.f., Suppl. 206 (1781) *Kumara disticha* Medik., Theodora 70, t. 4 (1786). *A. flabelliformis* Salisb., Prod. 246 (1796) *Rhipidodendron distichum* Willd. In Ges. Naturf. Fr. Berlin Mag. 5: 165 (1911) *R. plicatile* (L.) Haw., Rev. Pl. Succ. 45 (1821)

Een van de eerste expedities naar het binnenland vanuit de Hollandse Handelspost op Kaap de Goede Hoop was die, onder leiding van Jan van Hawarden naar wat nu het Tulbagh gebied wordt genoemd. De eerste deelnemer aan deze expeditie op 6 maart 1658, om door te dringen in de bergen rond de huidige plaats Tulbach, was ene Pieter Potter. Het is erg aannemelijk, maar niet geheel zeker, dat hij de eerste Europeaan was, die *Aloë plicatilis* aanschouwde.

Op het eind van de zeventiende eeuw werd deze soort in de Nederlanden in cultuur gebracht. Twee tekeningen, waarschijnlijk de eerste, die van *Aloë plicatilis* werden vervaardigd, worden bewaard in de Openbare bibliotheek in Johannesburg in een deel, dat toegeschreven wordt aan Codex Witsenii (MacNae & Davidson in J.S.Afr. Bot. 35: 65-81 (1969), de verloren gegaan is. Volgens Wijnands was de bloeiwijze van een van deze platen in 1694 nagetekend door Alida Withoos. De reizigers

Kolbe en Valentijn schreven respectievelijk in 1719 en 1726 dat *Aloë plicatilis* in cultuur was bij Oldenhand op de Kaap, hoewel uit de Witsen plaat en de datering van het Commelin exemplaar kan worden afgeleid, dat de plant al in cultuur was vóór Oldenhand op de Kaap te werk werd gesteld. Aiton vermeldt, dat de plant in 1731 door Phillip Miller in Engeland werd geïntroduceerd, waarschijnlijk in de Chelsea Physick Garden (Londen).

Aloë plicatilis is met name in een vochtig klimaat zoals dat van Engeland en Nederland niet moeilijk te kweken. In zijn natuurlijke omgeving krijgt hij voornamelijk in de winter tot 2500 mm neerslag per jaar. 's Zomers wordt de plant vochtig gehouden door de zeewind en blijft koel door de hoogte, waarop hij in de bergen voorkomt. Volgens Jeppe kan hij worden gecultiveerd op de Transvaalse hoogvlakte, waar hij zo nu en dan wat compost nodig heeft, in de winter en voorjaar water

nodig heeft en beschermd moet worden voor de hete namiddagzon. Al deze vereisten als ook zijn behoefte aan zure grond zijn min of meer ongebruikelijk in dit geslacht. Wél zijn zijn behoefte aan goed afwaterende grond en is zijn weerstand tegen lichte vorst in de winter normaal. Bornman en Hardy delen mee dat hoewel de plant gemakkelijk te stekken is, hij op de hoogvlakte niet overleeft. De planten in de Nationale Botanische Tuin van Pretoria groeien aan de zuidzijde van een stenen muur in de schaduw en koesteren zich daar, met uitzondering van de toppen van de bladeren, die hardnekkig en niet karakteristiek zwart worden.

In de natuur bloeit hij van augustus tot oktober. In Europese tuinen, zo meldt Aiton, hebben zij gebloeid in juni en juli. De afgebeelde plant bloeit van juli tot september. Het is curieus op te merken, dat ondanks dat deze Aloë al zo vroeg in Europa bekend was en het de eerste uit het geslacht was, die door Curtis in het *Botanical Magazine* (1799) werd afgebeeld en ondanks dat de plant relatief zo eenvoudig te cultiveren is, er pas in 1972 weer een (de onderhavige) afbeelding verscheen. De afgebeelde plant werd gekweekt uit zaad van de Nationale Plantentuin van Kirstenbosch en was 14 jaar oud toen deze tekening gemaakt werd.

Slechts vier van de 350 soorten aloë's hebben tweerijige bladeren. Twee soorten zijn inheems op Madagaskar en kunnen niet met *Aloë plicatilis* worden verward, zelfs niet in cultuur bij nog kleine planten. De derde soort is *A. haemanthifolia*, met een zeer beperkt groeigebied in de Cape mountains, binnen het areaal van *A. plicatilis*. De omvang de bladeren van *A. haemanthifolia* is enige malen groter dan die van *A. plicatilis* en zijn smaragdgroen in plaats van blauwgrijs-groen. Bij beide soorten zijn de bladeren vezelachtig, een kenmerk, dat in geen andere aloë wordt

gevonden. *A. haemanthifolia* is in tegenstelling tot *A. plicatilis* zonder stam. De laatste is zo gemakkelijk te onderscheiden van alle andere aloë's, dat Reynolds hem in een afzonderlijke sectie plaatste als enige soort.

Gewone namen voor deze soort zijn Fan Aloë, Waaieraalwyn, Bergaalwyn, Tongaalwyn, Franschoek Aloë en Franschoekaalwyn. De plant komt onder nummer 29.6 voor op de Nationale bomenlijst.

Beschrijving

Sterk vertakte kleine bomen of grote struiken tot 4 m hoog.

Bladeren afwisselend, ongeveer 16-20 in een dubbele waaier aan het eind van iedere tak, riemvormig, blauwgrijs-groen, ongeveer 300 x 35 mm, randen glad of met zeer kleine donker kastanjebruine tandjes.

Bloeiwijze: een tros met circa 20-40 vuurrode bloemen op stengels van 7-11 mm lang, schutbladen 7 mm lang, 6 bloembladjes van ongeveer 3,5 tot 4,5 cm lang, meeldraden geel, pollen 1-2 mm uitstekend. Uitstekende stamper wit tot bleek geel.

Vruchtbeginsel: groen, 3-huizig, ongeveer 20 mm lang en 7 mm breed tijdens de bloei.

Vrucht: bleek bruingeel overlangs slijtend doosje, ongeveer 20 mm lang en 16 mm in doorsnee, wanneer rijp.

Zaden: gevleugeld, donkerbruin tot zwart.

(Anon. S.n. in Pretoria National Garden, no 19503, in National Herbarium, Pretoria, nr. 58473.) H.F. Glen.

Tekenaar: Gillian Condy.

Vertaling: Joop van Alten.

AFRASTERINGEN BESCHERMEN OOK CACTUSSEN

Norbert Gerloff

Sinds 1989 bezoek ik jaarlijks de meest zuidelijke bondsstaat van Brazilië, Rio Grande do Sul, met als doel de daar voorkomende inheemse cactussen te documenteren. Het kustgebergte, de Apparados da Serra, geef ik echter weinig aandacht en richt mij op de planten in de pampa. Dat is een deels vlak en soms wat moerassig en deels heuvelachtig weidelandschap, dat zich zonder onderbreking voortzet in Uruguay. Richting buurland Argentinië wordt de pampa onderbroken door het Espinal landschap in het stroomgebied van de Rio Uruguay en zijn zijrivieren.

Zoals vrijwel overal is ook in Rio Grande alle land afgerasterd. In de praktijk betekent dit dat langs de geasfalteerde hoofdwegen en de zandige zijwegen altijd een afrastering staat, meestal van prikkel-

draad (enkele draden). De afstand tot aan de weg bedraagt bij de hoofdwegen zo'n 10 meter, bij de zijwegen dikwijls slechts 3 tot 4 meter.

Daar in de weiden meestal koeien, schapen of geiten gehouden worden, wordt het daar groeiende gras snel afgevreten. Als daartussen cactussen groeien, worden de omstandigheden er niet beter op om oud te worden. Grote planten, zoals *Notocactus sellowii* (Lk. & Otto) Theun. en *N. mammulosus* (Lehmann) Berger, worden losgewoeld. Af en toe bieden struiken van *Opuntia brunneogemmia* (Ritter) Schlindwein of grotere stenen bescherming en kunnen de planten uitgroeien. Zachte cactussen vertonen vaak vraatschade. Maar ook harddoornige planten ziet men vaak uitgewoeld en dan uitgevreten liggen. Zelfs de geheel in de bodem groeiende *Gymnocalycium denudatum* (Lk. & Otto) Mittler ex Pfeiffer wordt door schapen en geiten aangevreten. Dikwijls kan men nog de sporen van de aparte tanden zien. De onverzadigbare geiten kunnen bij bomen, opuntia's en cereussen een hoogte van tot 1,60 m bereiken. Ik heb zelfs ook koeien gezien, die afval doorzoeken. Het gras binnen de omheining is dus erg kort. Slechts enkele distelachtige planten, door de bevolking Grawata genoemd, worden niet door de beesten aangeroerd. Om deze planten te vernietigen, steken de boeren in de herfst het dan droge gras in brand. Veel planten maar ook dieren hebben daarvan te lijden. Na enkele weken komt het frisse gras weer boven de as uit, maar ook veel minder geliefde planten krijgen zodoende een betere uitgroeimogelijkheid. De meeste cactussen

Afbeelding 1 : *Notocactus cristatoides* (Gf 625) tussen stenen bij Ibare. Foto's van de schrijver

overleven het afbranden en vormen al gauw weer groene uitlopers.

In weidegebieden kunnen cactussen zich alleen staande houden als ze niet worden verdrongen door gras en niet door dieren worden losgewoeld. Daartoe gaf de natuur al voor de cultivering door de mens een aantal goede mogelijkheden aan bolcactussen. Van een aantal van deze natuurlijke beschermingen zijn voorbeelden gegeven.

Afbeelding 1 toont een situatie bij Ibare. Daar groeit *N. cristatoides* Ritter in rotsspleten en tussen stenen. In de stenige bodem vindt men ook *G. denudatum* en *Frailea pygmaea* (Speg.) Britton & Rose. Voor het goed ontwikkelen van gras is dit gebied te stenig.

Enkele jaren geleden heb ik ontdekt, dat mieren een grote bijdrage leveren aan de verspreiding van weideplanten. Zo vindt men *N. ottonis* en zijn verwanten, *G. denudatum* en vele *Frailea*'s vaak aan de zijde van mierenpaden. Over deze wegen slepen de mieren delen van bladeren en vruchten aan voor de bouw van hun onderkomen en verliezen dan wel eens een zaadje.

Nabij een dergelijk mierenpad kon op

een door een door de mens gebouwd natuursteenmuurtje op een berg bij Porte Alegre een exemplaar van *N. megapota-micus* var. *alacriportanus* Ritter (Gf 7) hier ongestoord de bloeibare leeftijd bereiken. In het weiland had ik het zoeken naar deze planten na een uur opgegeven.

Soms kan men planten beschermen door er stenen omheen te leggen. Als de stenen hoger zijn dan de planten, bieden ze daardoor bescherming tegen mechanische beschadiging. We zagen dat bijvoorbeeld bij *N. arachnitis* var. *darilhoensis* n.p. (Gf 186) bij Santana de Boa Vista, maar ook bij *N. arachnitis* (HU 9) bij Pedra do Segredo.

Regelmatig ontstaat door erosie natuurlijke hellingen in het landschap; deze hellingen zijn vaak zeer steil met kleine holtes. Runderen mijden zulke gebieden als ook natuursteenmuren, omdat daar vaak slangen hun beschutting zoeken.

In de schaduw van zo'n steenrand groeien bij Sao Francisco de Assis *G. buenekeri* Swales (Gf 200) en *Frailea fulviseta* Buining & Brederoo.

Op voor koeien ontoegankelijke hoogvlakten groeien *N. fuscus* var. *longispinus* Ritter (Gf 263) en *N. linkii* var. *multi-*

Afdeeling 2: *Notocactus linkii* var. *guaibensis* onder de omheining

Afbeelding 3 : *Notocactus neohorstii* en *Opuntia brunneogemma* onder de omheining bij Torrinhás

florus (Fric) Ritter (Gf 261/WG 62). Ik kon hier slechts op de hoogvlakte komen, omdat enkele jaren geleden een deel van de steile wand was afgebroken.

Een soortgelijke situatie bij Minas do Camaqua te zien. Hier is echter de breuk slechts één meter hoog. De zijkant wordt gevormd door een harde steensoort, waaronder zich een zachtere steenlaag bevindt die door regen gemakkelijker kan worden uitgespoeld. In de schaduw groeien *N. ottonis*, *F. horstii* en *G. denudatum*.

Op de rotsband vindt men in inzinkingen *N. uebelmannianus* Ritter, *N. neohorstii* (Ritter) Theun. en *F. phaeodisca* (Speg.) Britton & Rose. *Echinopsis oxygona* kan men in beide gebieden in grote groepen vinden. Wanneer ze blootstaat aan de wind, dan is ze langer bedoornd dan in een meer schaduwrijke omgeving.

Al meer dan honderd jaar wordt het open land gebruikt voor extensieve weideveeteelt. Voor het oprichten van de afra-

Afbewelding 4 : Een nieuwe afrastering bij Acegua

tering heeft men vele houten palen nodig, waartoe men hele bossen van eucalyptusbomen heeft aangeplant. Zulke palen gaan enkele tientallen jaren mee. Wanneer de cactussen precies onder de afrastering groeien, kunnen de koeien er niet bij. Dikwijls is de beste plek net aan de buitenkant van de omheining. Alleen dicht bij de steden wordt ook dat gedeelte beweid; het is een onbeschreven recht van de armen om hun vee daar te laten grazen. Zo ziet men daar dikwijls enkele paarden of koeien aan een lijn, zodanig dat ze net het gehele stuk tussen de weg en de omheining kunnen bereiken. Op afbeelding 2 staat een groep van *N. linkii* var. *guaibensis* Ritter aan de wegzijde van een afrastering; koeien in het weiland kunnen onmogelijk deze planten beschadigen.

Afbeelding 3 laat een *O. brunneogemma* zien die precies onder de afrasteringsdraden is gekiemd en uitgegroeid. Hier bestaat de afrastering uit gewoon ijzerdraad, omdat het een paardenweide is; paarden bezeren zich sneller aan prikkeldraad dan koeien. Twee grote exemplaren van *N. neohorstii* var. *prestlei* Gerloff (Gf 53) staan eveneens onder de draad. Hier zou men ook nog *N. uebelmannianus* var. *pleiocephalus* Gerloff & Königs kunnen verwachten alsmede een verder nog niet beschreven witbedoornde zuilvormige Frailea.

In mei 1996 wilde ik mijn begeleider een plek tonen, waar ik in 1989 en 1991 over een afstand van slechts 200 m langs een afrastering ongeveer 10 verschillende species had gevonden. In mijn herinnering stond deze plek gegrift als een cactusparadijs. Wij reden vanaf de Braziliaans-Uruguayaanse grensstad Acegua circa 5 km in westelijke richting Uruguay in. Ik zocht eerst naar twee stenen, waartussen ik indertijd een sierlijke *F. gracillima* (Gf 74) had gevonden. De aldaar gemaakte opname (afbeelding 4) toont een afraste-

ring die vroeger ongeveer 2 m meer naar links stond. Onder de omheining en in het terrein tot aan de weg vonden wij toen 2 vormen van *N. sellowii*, variëteiten van *N. concinnus*, *N. scopa*, *N. ottonis* en diens variëteit *schuldtii*, *N. mammulosus*, *N. megapotamicus* en *F. pygmaea*. Door het verplaatsen van de omheining kon het vee ook dit gehele gebied afgrazen. De schapen hadden hun werk grondig verricht, want afgezien van een paar heel grote Wigginsia's en de snel herstellende Frailea's op de plek waar mijn vriend staat, was niets meer te vinden. Deels hadden de arbeiders bij het aanleggen van de nieuwe afrastering ook grote planten eruitgetrokken. Helaas worden de door-nige planten daar nog steeds als onkruid gezien.

Ik heb in de 14 weken, dat ik thans bij elkaar door Rio Grande do Sul ben getrokken, geleerd dat het vaak niet nodig is over de afrastering heen te gaan om mooie planten te vinden. De mooiste vindt men onder de omheining, vooral als deze al enkele jaren oud is.

Vertaling Ludwig Bercht

Brandenburgerstrasse 49, D71640 Ludwigsburg
Duitsland

BOEKBESPREKING

In 1973 schreven Buining & Eerkens in Succulenta een serie verhalen over hun zoektocht naar de in Suriname voorkomende *Melocactus*, een jaar later gevolgd door de nieuwbeschrijving van de gevonden planten onder de naam *Melocactus schulzianus* Buining & Brederoo. Deze naam is intussen naar het rijk der synoniemen verwezen; de planten worden tegenwoordig ondergebracht bij *M. neryi*.

Deze feitelijkheden kwamen mij weer in gedachten toen ik het hier te bespreken boek doorbladerde.

In de reeks Flora of the Guianas, onder redactie van A.R.A. Görts-van Rijn & M.J. Jansen-Jacobs, verscheen deel 31, *Cactaceae*, door B.E. Leuenberger. Het boekje omvat 64 pagina's en is uitgegeven door de Royal Botanic Gardens, Kew, U.K. [1997] en kost 12 Engelse Ponden.

Deze uitgave behandelt de cactussoorten, zoals die voorkomen in Guyana, Suriname en Frans Guyana. In totaal worden 9 genera met daarin 17 soorten besproken: *Cereus* met 1 soort (*C. hexagonus*), *Epiphyllum* met 1 soort (*E. phyllanthus*), *Hylocereus* met 2 soorten (*H. lemairei* en *H. scandens*), *Melocactus* met 2 soorten (*M. neryi* en *M. smithii*), *Opuntia* met 4 soorten (*O. cochenillifera*, *O. dillenii*, *O. ficus-indica* en *O. monacantha*), *Pereskia* met 2 soorten (*P. aculeata* en *P. bleo*), *Pilosocereus* met 1 soort (*P. oligolepis*), *Rhipsalis* met 3 soorten (*R. baccifera*, *R. floccosa* en *R. oblonga*) en *Selenicereus* met 1 soort (*S. spec.*).

Van elke soort wordt een beschrijving gegeven, verspreiding en ecologie komen aan bod, terwijl een taxonomische discussie over de status van de soorten niet ontbreekt.

Voor *Rhipsalis minutiflora*, *Epiphyllum phyllanthus* en *Hylocereus lemairei* zijn lectotypes aangewezen.

Er is een determinatiesleutel tot de genera en per geslacht een sleutel tot de soorten opgenomen. Ook een synoniemenlijst ontbreekt niet, evenmin een literatuurlijst. Het boekje is geïllustreerd met goede zwartwitfoto's en pentekeningen, terwijl achter in een kaartje is opgenomen.

Kortom, een keurig uitgevoerd werkje, aanbevolen voor liefhebbers van deze planten!

Ton Pullen

SUCCULENTENNIEUWTJES

Ton Pullen

In het **Tijdschrift voor liefhebbers van cactussen, vetplanten en kamerplanten** [10 - 4, april 1997] brengt F. Lampo een uitgebreid verhaal over de Fero-cactussen in het zuidwesten van de Verenigde Staten. Hij doet onder meer een poging de opvattingen en argumentaties van Taylor omtrent de nomenclatuur, waarin bijvoorbeeld de bekende *F. acanthodes* omgedoopt moest worden tot *F. cylindraceus*, te weerleggen.

In het Tsjechische tijdschrift **Kaktusy** [33 - 1, 1997] wordt de nieuwbeschrijving gepubliceerd van *Euphorbia wilsonii*, afkomstig uit Ethiopië, door Vitezslav Vlk (ben nieuwsgierig hoe je deze naam uitspreekt!).

Het **British Cactus & Succulent Journal** [15 - 1, maart 1997] vraagt aandacht voor een plant, die in kringen van vetplantliefhebbers nagenoeg onbekend zal zijn: *Obetia ficifolia*, een zogenaamde caudiciforme plant uit de brandnetelfamilie (*Urticaceae*).

N. Gerloff & R. Zahra vergelijken, in woord en beeld, *Notoctactus rutilans* met twee verwante soorten, te weten *N. roseiflorus* en *N. gutierrezii*.

G. Rowley bespreekt de hybride *Euphorbia* 'Macguffin'.

Een aardig artikel over het kweken van langzaamgroeiende succulenten uit zaad komt uit de pen van D.E. Quail. Aan de foto's te zien moet hij veel succes

hebben met het opkweken van notoir moeilijke soorten.

T. Johnson wijdt een korte bijdrage aan *Lophophora ziegleri*, volgens de auteur niets meer dan een vorm van *L. williamsii*.

D.J. Ellis brengt een fraai geïllustreerd artikel over de botanische tuin op Gran Canaria. Over de natuurlijke historie en de kweek van *Othonna*'s handelt een bijdrage van C. Craib.

Het duitstalige **Kakteen und andere Sukkulanten** [48 - 4, april 1997] brengt onder meer een verhandeling over de taxonomie van het geslacht *Matucana*, door H. Wittner. In dit artikel is nogal stevig geleund op het werk van anderen [!].

K. Zimmer schrijft een bijdrage over de bloei-inductie bij *Kalanchoe porphyrocalyx*.

Het volgende nummer [KuaS 48-5, mei 1997] brengt een verhaal van J. Etter & M. Kristen over Agaven en *Melocactus intortus* op de kleine Antillen, een artikel waarbij voor het eerst zogenaamde panoramafoto's gebruikt zijn.

R. Peckover stelt *Brachystelma chlorozonum* voor.

P. Rosenberger beschrijft de vermeerdering van Ariocarpussen door middel van zaailing-enting.

U. Haage schrijft de geschiedenis van de befaamde kwekerij Kakteen-Haage in Erfurt, ter gelegenheid van het 175-jarig bestaan.

Excelsa [No.17, dec.1996], een publicatie van de Aloe, Cactus and Succulent Society of Zimbabwe, bevat 112 pagina's leesvoer voor de liefhebbers van de andere succulenten. D. Plowes stelt enkele nomenclatorische wijzigingen in de *Asclepiadaceae* voor: Hij introduceert de nieuwe geslachtsnaam *Larryleachia* in plaats van het eerder door hem gebruikte *Leachia* en *Leachiella*; beide namen bleken ongeldig door eerder gebruik voor andere planten. Als auteur zou je toch de ogen uit de kop schamen, dat dit je niet éénmaal maar tweemaal achter elkaar overkomt. Soorten uit dit geslacht, door Bruyns in het genus *Lavrania* geplaatst, worden door Plowes weer teruggehaald in zijn 'eigen' geslacht *Larryleachia*. Liefhebbers van deze planten, vroeger tot *Trichocaulon* gerekend, kunnen alle bijbehorende nieuwe combinaties dus nalezen in Excelsa, ik ga ze hier niet allemaal opsommen. Deel 2 van deze bijdrage houdt zich bezig met de taxonomie van *Hoodia*. Ralph

Peckover publiceert een nieuwe soort, *Brachystelma richardsii*, afkomstig uit Zimbabwe.

J.D. Jordan schrijft een interessant artikel over de ecologie van de Aloes uit Zimbabwe, terwijl C. Craib een bijdrage wijdt aan het onderzoek naar de zogenaamde gras-aloes. Laatstgenoemde auteur brengt ook een verhaal over de ecologie van *Brachystelma*'s in Zuid-afrika.

G. Rowley houdt zich bezig met een taxonomische herziening van de sectie *Lomatophyllum* van het geslacht *Aloe*: ook hier een flink aantal nieuwe naamscombinaties.

Een volgend verhaal van Plowes gaat over de nomenclatorische status van *Desmidorchis* (*Asclepiadaceae*).

Tenslotte noem ik nog de bijdrage van Graham Williamson. Hij schrijft over de succulente flora van het 'Sperrgebiet' in zuidelijk Namibië, een streek waar vroeger niemand zonder vergunning mocht komen, omdat er diamant gevonden werd.

Een tijdschrift, dat ik voor 't eerst onder ogen kreeg, heet 'Cactus & Co' [Nummer 2, april 1997]. De inhoud is tweetalig: alle artikelen worden in het italiaans en in het engels afgedrukt. Voor een abonnement kan men zich wenden tot: Mariangela Costanzo, viale Piave 68, I-20060 Pessano, Italia. Het verschijnt 4 maal per jaar en kost 50.000 lire. In het voorliggende nummer staan onder meer artikelen over de cultuur van *Sulcorebutia*, cactuscultuur in de volle grond, *Cintia knizeii*, *Euphorbia dendroides*, winterharde planten, *Lithops*, en het Nationaal Park 'Pan de Azucar' ['suikerbrood'] in Chili.

In het Amerikaanse **Cactus & Succulent Journal** [69 - 2, maart/april 1997] publiceert J.P. Rebbman een nieuwe 'Cholla': *Opuntia lindsayi*, afkomstig uit Neder-California.

Een andere noviteit is *Melocactus violaceus* ssp. *natalensis*, een nieuwe ondersoort uit Brazilië, voor het voetlicht gebracht door Braun & Esteves.

J.D. Venter & Steven Hammer brengen een nieuwe haworthia: *H.bayeri*. *Haworthia comptoniana*

wordt door hen omgedoopt tot *H. emelyae* var. *comptoniana*.

In dit nummer verder de jaarlijkse plantenaanbieding van het I.S.I., vergezeld van een groot aantal schitterende foto's.

Het franstalig **Succulentés** [20 - 2, mei 1997] brengt de nieuwbeschrijving van *Ceropegia ambovombensis*, van de hand van W. Rauh en R. Gerold. Deze soort stamt van Madagaskar.

J. M. Bel verhaalt over een succulentensafari in Jemen.

Over conophytums schrijft F. Bugaret, terwijl U. Eggli ons meeneemt op een reis door Chili. De laatste bijdrage handelt over *Euphorbia resinifera* in Marokko.

In **Piante grasse**, het italiaanse vetplantentijdschrift [17 - 1, maart 1997], verhaalt P. Bello over zijn bezoek aan de Cerro Calle-Calle, in Bolivia.

De cultuur van succulenten onder kunstlicht wordt uit de doeken gedaan door G. de Pasquale. Over **neotenie** (= het verschijnsel, dat een plant vruchtbaar en dus volwassen wordt terwijl de uiterlijke verschijningsvorm nog in het jeugd stadium verkeert) bij *Wilcoxia schmollii* bericht Charles Glass. F. Hochstätter is toe aan deel 5 van zijn revisie van het geslacht *Sclerocactus*.

Internoto [18 - 2, april 1997] biedt een verhandeling over *Notoctatus curvispinus* en zijn verwanten, van de hand van N. Gerloff. J. Neduchal brengt de taxonomische geschiedenis van het geslacht in kaart.

W. Gemmrich bericht over zijn

bevindingen op de natuurlijke groeiplaatsen.

In het mexicaanse **Cactaceas y suculentas mexicanas** [42 - 2, april/juni 1997] berichten Guzman Cruz & Arias Montes over de herontdekking en de daaropvolgende typificatie van *Mammillaria schmollii*.

Pachyphytum brevifolium wordt gedetailleerd beschreven door J. Meyran.

Castillo-Campos & Medina Abreo presenteren een overzicht van de succulente planten uit de omgeving van Jalcomulco, Veracruz.

De succulente flora uit het gebied rondom de Ceboruco-vulkaan in de mexicaanse deelstaat Nayarit is door een groepje mensen in kaart gebracht; zij presenteren een lijst van hun vondsten. Een dichotoom vertakend exemplaar van *Stenocereus thurberi* werd aangetroffen in Neder-California door Lopez-Gutierrez en Leon-de la Luz.

In **The Euphorbiaceae Study Group Bulletin** [9 - 3, dec. 1996] verhaalt W. Evest over een reis door Ethiopië.

N. Zimmermann houdt zich bezig met de Euphorbia's van de Little Karroo.

V. Vlk presenteert *Monadenium reflexum* en D. Pritchard schrijft over de cultuur van *Euphorbia epiphylloides*. De Euphorbiaceae Study Group bestaat nu zo'n 10 jaar. Wie lid wil worden en het bulletin wil ontvangen kan zich wenden tot Mrs. D. Pritchard, 11 Shaftesbury Ave., Penketh, Warrington, Cheshire WA5 2PD, England.

INHOUD

redactioneel

Ben J.M. Zonneveld Internet en de cactushobby 146

hobby

Werkhoek 147

Ton Pullen Een maatje te groot ...? 16..... 148

Gerard de Lange Cactussen van het toneel verdwenen 150

J.Slagers *Astrophytum* 152

Pieter van Dongen De Bombaceae en Didieraceae van
Madagascar 156

Ben J.M. Zonneveld *Sempervivium montanum* 163

reisverhaal

Peter van der Puyl Een bezoek aan de groeiplaats van
Aloe plicatilis 166

Frank Vandenbroeck Porto Murtinho 170

botanisch

Wim Alsemeest, Rob Bregman en Rikus van
Het geslacht *Thelocactus* 14.

Veldhuisen *Thelocactus heterochromus* 174

informatief

Anonymus *Aloe plicatilis*, bij de voorplaat 178

Norbert Gerloff Afrasteringen beschermen ook cactussen .. 180

Ton Pullen Boekbespreking 184

Ton Pullen Succulentennieuwtjes 185

Bij de voorplaat: Zie artikelen: Op de groeiplaats van
Aloë plicatilis van Peter van der Puyl (pag 166) en *Aloë*
plicatilis, bij de voorplaat, Anonymus (pag. 178).

- 1 plant sterk verkleind;
- 2 bloeiwijze x 1;
- 3 bloemdoorsnede x 1;
- 4 onrijp fruit x 1

COLOFON

SUCCULENTA
IS HET TIJDSCHRIFT VAN
DE NEDERLANDS-
BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN
CACTUSSEN EN ANDERE
VETPLANTEN

Auteursrecht:
gehele of gedeeltelijke over-
name van artikelen is alleen
toegestaan na verkregen schrif-
telijke toestemming van auteur/
illustrator, alsmede onder dui-
delijke bronvermelding.

Redactiesecretariaat:
p.a. Mevr. J.M. Smit-Reesink,
Prins Willem-Alexanderlaan
104, 6721 AE Bennekom

Redactie:
J.van Alten
(hoofdredacteur)
C.A.L. Bercht
R. Bregman
J.J. de Morree
A.B. Pullen
B.J.M. Zonneveld

Lay-out:
A.C.M. van Zijljen

Druk:
Drukkerij van Spijk, Venlo en
Antwerpen.

**Inlichtingen over lidmaat-
schap en ontvangst van num-
mers; adreswijzigingen aan:**

**Inquiries about membership
and receipt of issues; adress
changes to:**

Ledenadministrateur
P. van der Laken,
Talingstraat 6,
2416 EL Alphen aan de Rijn.